

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 4 1 1 1

9 1771330 5000003

SREDIŠTE ZA TEMELJNU OBUKU U POŽEGI

Prisegnuo sedmi naraštaj DRAGOVOLJUNIH ROČNIKA

NOVO DOBA ZRAČNOG RATOVANJA

OBLJETNICA

20 godina
hrvatske
neovisnosti

SASTANAK MINISTARA OBRANE
ZEMALJA ČLANICA NATO-a
HRVATSKA PREUZELA
INICIJATIVU U REGIJI

PROTUPOBUNJENIČKE
OPERACIJE

PRETPLATI SE NA HRVATSKI VOJNIK UŠTEDI I ODABERI DAR

Poštovani čitatelji!

U želji da vam budemo što dostupniji, a istodobno želeti nagraditi vašu vjernost, svima zaинтересiranim, dosadašnjim i budućim čitateljima koji se do **31. prosinca 2011.** odluče za godišnju pretplatu na časopis Hrvatski vojnik, darujemo naše proizvode po vašem izboru.

Hrvatski vojnik
ZA VAŠU VJERNOST DARUJEMO TRI DVD IZDANJA ILI TRI CD NASLOVA
ILI JEDNU OD KNJIGA MEĐU PONUDENIM NASLOVIMA:

KNJIGE:

Suvremeno oklopništvo
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Posdrav iz Chaghcharana
Hrvatski vojnik u službi zajednice

FOTOMONOGRAFIJE:

Mirovna operacija CHAD
Vojska pobjednika

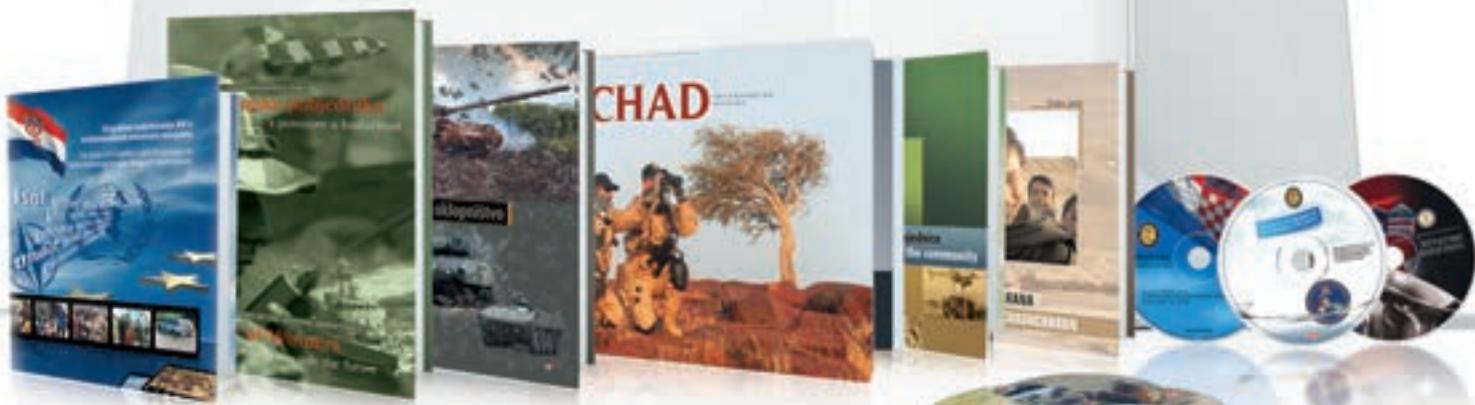
DVD IZDANJA:

Krila oluje
Zanimanje Vojni pas
Kadetski bal
Mirovna operacija CHAD
VRO Oluja - 5 minuta za sjećanje
Čuvari svjetskog mira

CD IZDANJA:

Simfonijski puhački orkestar OSRH i klapa HRM "Sv. Juraj" - Domovini s ljubavlju
Simfonijski puhački orkestar OSRH - Hrvatske koračnice
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

BROJ DAROVA JE
OGRANIČEN.
ODLUČI SE JOŠ DANAS!

Potrebno nam je dostaviti kopiju uplatnice za godišnju pretplatu s adresom na koju želite da se šalje Hrvatski vojnik i nazmakom za koju nagradu ste se odlučili na mail: hrvojnik@mork.hr ili fax: 01/3784 322

Nagradu za vašu vjernost šaljemo poštom na vašu adresu.

Godišnja pretplata na Hrvatski vojnik je 280 kuna.

4

20 godina hrvatske neovisnosti

Sabor RH jednoglasno je 8. listopada 1991. donio Odluku o raskidu svih državnopravnih veza s bivšom državom SFRJ čime je utvrdio da Republika Hrvatska više ne smatra legalnim i legitimnim ni jedno tijelo te iste dotadašnje države... Time je Republika Hrvatska i formalno-pravno postala samostalna i suverena država

12

Prisegnuo sedmi naraštaj dragovoljnih ročnika

Naš je naglasak na čovjeku i sretni smo što mladi ljudi diljem Hrvatske izabiru vojnu profesiju, vojni poziv kao svoj životni izbor, rekao je ministar Božinović ročnicima te napomenuo da je sve više onih koji su za to zainteresirani

Naslovnicu snimio Josip KOPI

Hrvatska je kao odgovorna članica NATO-a preuzeila inicijativu u vlastitoj regiji, okupila zemlje iz svoje regije koje su ili članice NATO-a ili aspiranti za članstvo i time na izravan način provodi ono što na političkoj razini deklariramo kada su u pitanju NATO i buduće članstvo u EU-u, a to je da će imati aktivnu, predvodničku ulogu i pomagati zemljama iz regije da ostvare svoje euroatlantske aspiracije, rekao je ministar obrane Davor Božinović

HRVATSKA PREUZELA INICIJATIVU U REGIJI

6

MORH I OSRH

- 8 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Pozitivan razvoj događaja u Afganistanu
- 10 **HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE**
Predavanje generala Mulhollanda polaznicima Ratne škole
- 11 **VOJNI POLIGON "GAŠINCI"**
Godišnji sastanak prvih dočasnika postrojbi HKoV-a
- 13 **IZLOŽBA U GALERIJI "ZVONIMIR"**
Ratna priča - dokument jednog vremena
- 14 **KATEDRE DEKANATA HVU-a**
Katedra upravljanja i vođenja
- 15 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
20. obljetnica Središnjice elektroničkog izviđanja
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Dan Bojne obalne službe motrenja i obavješćivanja

VOJNA TEHNIKA

- 20 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 24 **VOJNA TEHNIKA**
Novo doba zračnog ratovanja
- 26 **SUVREMENE PRIJETNJE**
Protupobunjeničke operacije

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK - HRVATSKI KRALJEVI**
Dolazak Hrvata
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Proglašenje ratnog stanja u "RSK" i neposredne pripreme za evakuaciju"
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Medalja Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro"

OBLJETNICA

Željko STIPANOVIĆ, foto FAH

Svečana sjednica Hrvatskog sabora u prigodi obilježavanja 20. obljetnice Dana neovisnosti RH

20 GODINA

Sabor RH jednoglasno je 8. listopada 1991. donio Odluku o raskidu svih državno-pravnih veza s bivšom državom SFRJ čime je utvrdio da Republika Hrvatska više ne smatra legalnim i legitimnim ni jedno tijelo te iste dotadašnje države... Time je Republika Hrvatska i formalno-pravno postala samostalna i suverena država

Bremenita i neizvjesna, ali hrabra i odlučna te krvlju hrvatskih branitelja natopljena povijest stvaranja moderne hrvatske države koji su je branili i obranili, svoj vrhunac utjelovljuje u danu 8. listopada kada obilježavamo i slavimo Dan hrvatske neovisnosti.

Na putu do stvaranja države bile su brojne zapreke i borba za državnost morala se voditi na nekoliko područja istodobno, na međunarodnom, unutarnjo-političkom, ali i zbog brutalne i otvorene agresije, Hrvatska se morala braniti i oružjem. U toj smo borbi, već u ranu jesen 1991. imali brojne civilne i vojne žrtve. Ipak, ponos i prkos te, bez obzira na cijenu, jedinstvena želja hrvatskog naroda za svojom državom i slobodom, bila je glavni generator koji nas je u konačnici do te slobode i doveo.

Da bismo osigurali međunarodni kredibilitet, bilo je prijeko potrebno da hrvatski narod urbi et orbi artikulira svoje godinama potiskivane težnje te na slobodan i demokratski način iskaže

Hrvatska je od svibnja 1990. polako krila svoj put u samostalnost - u prosincu je donijela Ustav, a 19. svibnja 1991. održala referendum o samostalnosti. Kruna tog procesa dogodila se 25. lipnja kad je Sabor donio Ustavnu odluku o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske i Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske

U 15:03 sati 7. listopada 1991., dva MiG-a 21 koja su poletjela s aerodroma JNA pored Bihaća raketirala su Banske dvore, koji su tada bili rezidencija predsjednika države Franje Tuđmana. Upravo je on, nekoliko minuta prije napada, napustio dvoranu za sastanke

"U ovoj zgradi Hrvatski sabor donio je 8. listopada 1991. povjesnu odluku o raskidu državno-pravnih veza s bivšom državom" stoji na četverokutnoj ploči, koja ispred zgrade u Šubićevu svjedoči o danu kada je Hrvatska iz podruma Inine zgrade Jugoslaviji rekla odlučno NE.

Dana 19. svibnja 1991. održan je Referendum o hrvatskoj samostalnosti na kojem su građani Republike Hrvatske odlučivali o budućnosti Hrvatske odgovarajući na dva ponuđena pitanja.

"1. Jeste li za to da Republika Hrvatska, kao suverena i samostalna država, koja jamči kulturnu autonomiju i sva građanska prava Srbima i pripadnicima drugih nacionalnosti u Hrvatskoj, može stupiti u savez suverenih država s drugim republikama (prema prijedlogu Republike Hrvatske i Republike Slovenije za rješenje državne krize SFRJ)?"

"2. Jeste li za to da Republika Hrvatska ostane u Jugoslaviji kao jedinstvenoj saveznoj državi (prema prijedlogu Republike Srbije i Republike Crne Gore za rješenje državne krize u SFRJ)?"

Na oba pitanja građani su odgovarali zaokruživanjem "ZA" ili "PROTIV".

Na referendum je izšlo 83,56 posto birača. Njih čak 94,17 posto izjasnilo se potvrđeno na prvo pitanje. Za ostanak Republike Hrvatske u Jugoslaviji kao jedinstvenoj saveznoj državi, što je bila druga ponuđena opcija, glasalo je tek 1,2 posto birača.

HRVATSKE NEOVISNOSTI

svoju volju o hrvatskoj državnosti. Upravo je zbog toga predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman donio odluku o raspisivanju referendumu o državnoj samostalnosti Hrvatske. Na referendumu održanom 19. svibnja 1991., 83,56 posto građana koliko ih se odazvalo na referendum, s 94,17 posto potvrđno se izjasnilo da žele da Republika Hrvatska, kao suverena i samostalna država, koja jamči kulturnu autonomiju i sva građanska prava Srbima i pripadnicima drugih nacionalnosti u Hrvatskoj, može stupiti u savez suverenih država s drugim republikama, dok je protiv takve odluke glasovalo 1,2 posto birača. Na osnovi neposredno iskazane volje građana na referendumu, a nakon neuspjeha dalnjih pregovora s ostalim bivšim jugoslavenskim republikama o izlasku iz državopolitičke krize, Sabor RH je 25. lipnja 1991. donio Ustavnu odluku o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Išod referendumu bio je polazište donošenja Odluke o raskidu svih državno-pravnih veza s bivšom državom SFRJ koju je Sabor RH usvojio 8. listopada te godine, čime je Republika Hrvatska i formalno-pravno postala samostalna i suverena država.

Ne zaboravimo žrtve položene za slobodu koju danas živimo

Ipak, odluka donijeta 25. lipnja, na dan kada danas slavimo Dan državnosti, morala je posredstvom medunarodne zajednice svoju punu primjenu pričekati tri mjeseca. Na dan kada je isteklo to tromjesečno razdoblje, 7. listopada 1991., agresor je sa željom da obezglavi hrvatsko vodstvo, raketirao Banske dvore u kojima je u tom trenutku hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman održavao sastanak sa suradnicima. Bila je to više nego jasna poruka da unatoč silnim naporima Hrvatske, neće biti moguć miran i civiliziran raskid svih pravnih veza s bivšom državom. Sljedećeg dana, tog povijesnog 8. listopada, Sabor RH, koji je zbog agresorskog raketiranja morao biti premješten na tajnu lokaciju u podrum Inine zgrade u Šubićevu ulici u Zagrebu, donio je odluku, koja je na snagu stupila danom donošenja, o raskidu svih veza s dotašnjom državom te proglašio samostalnost i suverenost.

Bio je to, čega smo danas svjedoci, zapravo tek početak teške i mukotrpne borbe za očuvanje tek proglašene hrvatske neovisnosti. Borbe u kojoj smo za toliko željenom

slobodom prinijeli najveću moguću žrtvu u našim poginulima, ranjenima, zatočenima i nestalima. Zato i danas s pijetetom gledamo na njihove žrtve koje nas obvezuju da od zaborava sačuvamo vrijednosti za koje su oni podnijeli najveću žrtvu. Ali, sjećamo se te borbe i s ponosom jer nam slobodu nije nitko darovaо, nego smo se sami za nju izborili.

Ako je točna izreka da vas drugi cijene onolikو koliko cijenite sami sebe, onda iz istog razloga dostoјanstveno i na najvišoj razini evocirajmo uspomene na te ponosne dane i slavimo ove povijesne državne praznike kako bi ih i drugi cijenili. I zato danas, kada slavimo 20 godina hrvatske neovisnosti, unatoč problemima svih vrsta koje tište svakoga od nas, nemojmo olako zaboraviti kako nam je bilo bez vlastite države, nego uživajmo u samostalnosti i suverenosti, uživajmo u slobodi, o čijoj nam je vrijednosti davno progovorio hrvatski pjesnik Ivan (Đivo) Gundulić:

O lijepa, o draga, o slatka slobodo, dar u kom sva blaga višnji nam bog je do, uzroče istini od naše sve slave, uresu jedini od ove Dubrave, sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi ne mogu bit platna tvoj čistoj ljepoti!

Goran GROŠINIĆ, Foto: NATO, Goran GROŠINIĆ

Hrvatska preuze INICIJAT

Hrvatska je kao odgovorna članica NATO-a preuzeila inicijativu u vlastitoj regiji, okupila zemlje iz svoje regije koje su ili članice NATO-a ili aspiranti za članstvo i time na izravan način provodi ono što na političkoj razini deklariramo kada su u pitanju

NATO i buduće članstvo u EU-u, a to je da će imati aktivnu, predvodničku ulogu i pomagati zemljama iz regije da ostvare svoje euroatlantske aspiracije, rekao je ministar obrane Davor Božinović uoči potpisivanja Memoranduma o razumijevanju sudsionika Škole vojne policije u Kabulu

Ministar obrane Davor Božinović sudjelovao je 5. i 6. listopada u Bruxellesu na neformalnom sastanku ministara obrane zemalja članica NATO-a. Na sastanku se razgovaralo o dalnjoj reformi Saveza, analizi prije usvojenih dokumenata i procesa (novi Strateški koncept, Deklaracija sa samita u Lisabonu i sl.), obrambenoj transformaciji (ukupan napredak u reformskim područjima NATO-a, projekt "Smart defence" i višenacionalna suradnja i sl.), kao i sadašnjim savezničkim operacijama u Libiji, Afganistanu i Kosovu.

U izjavi nakon sastanka ministar Božinović je kazao: "Sastanak je pokazao da je NATO nezamjenjiv čimbenik sigurnosti u suvremenom svijetu jer to pokazuje ukupan angažman Saveza u kriznim žarištima u Afganistanu, Libiji i na Kosovu. U svim tim kriznim žarištima uloga NATO-a se prepoznaće kao nezamjenjiva", rekao je Božinović.

Napomenuvši da je i Hrvatska aktivni sudsionik NATO-ovih operacija posebno je istaknuo da je za nas osim Afganistana posebno zanimljiva situacija na Kosovu gdje Hrvatska sudjeluje s dva helikoptera i dvadeset vojnika i časnika. "Hrvatska ima veoma odgovornu regionalnu ulogu. Rasprava je pokazala određenu zabrinutost zbog posljednjih događaja na Kosovu i vjerojatno će to imati utjecaja na određene planove potencijalnog smanjenja sudjelovanja

Na sastanku se razgovaralo o dalnjoj reformi Saveza, analizi prije usvojenih dokumenata i procesa, obrambenoj transformaciji kao i sadašnjim savezničkim operacijama u Libiji, Afganistanu i Kosovu

snaga KFOR-a. Definitivno je jasno da se rješenje može pronaći samo političkim dogovorom Beograda i Prištine uz pomoć Europske unije i nadamo se da će svи odgovorni činioци, pogotovo regionalni koji su izravno uključeni u taj proces, naći dovoljno političke volje da se izade iz ove situacije", kazao je ministar Božinović.

Ministri obrane zemalja članica NATO-a

zela TIVU U REGIJI

Ministri su razgovarali i o transformaciji NATO-a i boljoj koordinaciji svih aktivnosti, da bi se unatoč finansijskoj i gospodarskoj krizi povećala djelotvornost Saveza.

Izravan doprinos ostvarenju cilja NATO-ove operacije u Afganistanu

Drugog danasastanka ministri obrane Hrvatske, Makedonije, Crne Gore i Albanije potpisali su Memorandum o razumijevanju sudionika Škole vojne policije u Kabulu. U toj inicijativi sudjeluje i Slovenija - koja je prije potpisala Memorandum te Bosna i Hercegovina koja će ga potpisati nakon uspostave vlasti u toj zemlji. "Hrvatska je kao odgovorna članica NATO-a preuzeila inicijativu u vlastitoj regiji, okupila zemlje iz svoje regije koje su ili članice NATO-a ili aspiranti za članstvo i time na izravan način provodi ono što na političkoj razini deklariramo kada su u pitanju NATO i buduće članstvo u EU-u, a to je da će Hrvatska imati aktivnu, predvodničku ulogu i pomagati zemljama iz regije da ostvare svoje euroatlantske

aspiracije", rekao je ministar obrane Davor Božinović uoči potpisivanja. "Ova suradnja Hrvatske, BiH, Slovenije, Makedonije i Crne Gore uz potporu američkih partnera šalje poruku da države koje su donedavno bile objekt međunarodnih mirovnih operacija, danas mogu zajednički nastupati u kriznim žarištima u svijetu, a to je i poruka Afganistancima da se investiranje u mir i sigurnost isplati", naglasio je Božinović. Obuka obučavatelja policijskih snaga u Afganistanu izravan je doprinos ostvarenju cilja NATO-ove operacije da se afganistske snage sigurnosti osposobe za preuzimanje odgovornosti u svojoj zemlji, a upravo ovakav doprinos je jedan od najtraženijih u misiji ISAF u Afganistanu. Ministar Božinović održao je i dva bilateralna sastanka. S češkim kolegom Alexandrom Vondrom razgovarao je o mogućnosti uspostave zajedničke obuke za pilote helikoptera. To bi bio zajednički projekt Češke, Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država, gdje bi se temeljna obuka obavljala u Češkoj, a naprednja letačka u Hrvatskoj. To bi bio još jedan primjer da zemlje mogu zajednički nastupiti u svrhu povećanja djelotvornosti Saveza, a uz manje troškove, istaknuto je na sastanku s češkim ministrom obrane. S belgijskim kolegom Pieterom De Cremom, ministar Božinović potpisao je sporazum o vojnoj suradnji oružanih snaga dviju zemalja. ■

Trenutačno je u sklopu Škole vojne policije u Afganistanu, u kojoj je vodeća nacija Hrvatska, ukupno angažirano 30-ak mentora za obuku afganistske vojne policije, od kojih 21 iz hrvatskih Oružanih snaga, dva iz Crne Gore, dva iz Slovenije, jedan iz Albanije, tri iz Makedonije, koja će u 2012. uputiti i dodatnih šest instruktora, dok se iz BiH očekuje slanje 10 instruktora tijekom 2012.

Lana KUNIĆ, foto NATO

Pozitivan razvoj događaja u Afganistanu

Odluka o završetku misije u Libiji temeljiti će se na procjeni postoji li još uvijek prijetnja za civile te je li nova vlast u toj zemlji sposobna održati sigurnost. Ipak, NATO se nada da će misija u Libiji uskoro biti završena. To je najavljen potkraj prošlog tjedna nakon sastanka ministara obrane u Bruxellesu. Tako je američki ministar obrane Leon Panetta izjavio da postoji jasno suglasje ministara zemalja članica koji su se okupili u Bruxellesu da bi donijeli plan završetka misije. Glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen ocijenio je da je kraj misije, tijekom koje je izvedeno više od 9000 zračnih udara, na vidi-ku te da stoga očekuje da će misija uskoro završiti. "Gadafijeve se snage bore uzalud, a prijetnja civilima nestaje", dodao je glavni tajnik NATO-a. Nakon sastanka ministara Rasmussen je izjavio da se razgovaralo i o smart obrani te je zaključeno da upravo zajedničko djelovanje može bit ključno u trenucima ekonomskne krize.

Na sastanku se razgovaralo i o misiji u Afganistanu, a koja bi trebala biti završena do 2014. godine. Ipak, kako je navio glavni tajnik, to ne znači da će NATO samo nestati iz

Američki ministar obrane Leon Panetta upozorio je u Bruxellesu saveznicima u NATO-u da unatoč teškoj gospodarskoj krizi, moraju preuzeti dio finansijskog tereta od SAD-a jer u suprotnom Sjevernoatlantskom savezu prijeti urušavanje. On je saveznike pozvao da ne smanjuju vojne proračune, ili barem koordiniraju smanjenja da bi izbjegli iznenade-ja koja bi mogla ugroziti druge. "Ne možemo dopustiti da zemlje donose odluke o smanjenju snaga u nekom vakuumu, ostavljajući susjede i saveznike u neznanju", rekao je Panetta. Istaknuo je i da će se, u sklopu nužnih mjera štednje, američki vojni proračun u idućih deset godina smanjiti za 350 milijardi dolara pa se od SAD-a neće više moći očekivati da popunjava rupe i preuzima najveći teret.

te zemlje, budući da su dogovorena trajna partnerstva. "To znači obrazovanje tj. da ćemo se pobrinuti da afganistske snage dobiju sve vještine i potporu koja im je potrebna da bi održali sigurnost u svojoj zemlji", objasnio je Rasmussen. Odgovarajući na pitanje novinara kako bi u ovom trenutku ocijenio situaciju u Afganistanu, glavni je tajnik kazao da ondje još uvijek postoje područja koja nadziru talibani, no na sreću svjedočimo pozitivnom razvoju događaja u toj zemlji. "Vidjeli smo i sposobnost afganistanskih sigurnosnih snaga da preuzmu odgovornost, a to je također ohrabrujuće", rekao je prvi čovjek Saveza.

Zbog loše humanitarne situacije u nekim dijelovima Libije, novinare je zanimalo što Savez može učiniti da se situacija popravi. Rasmussen je stoga još jednom podsjetio da NATO nema svoje snage na teritoriju Libije, već se operacije izvode iz zraka te s mora. "Vjerujem da će Nacionalno prijelazno vijeće učiniti sve da se spriječi humanitarna katastrofa i pomogne civilnom stanovništvu", kazao je glavni tajnik.

Sporazum SAD-a i Rusije do idućeg samita NATO-a

Uvjeren sam da ćemo do idućeg NATO samita, koji će se održati u Chicagu u svibnju 2012., imati sporazum o obrani od projektila između Rusije i NATO-a, izjavio je potkraj prošlog tjedna američki veleposlanik u Moskvi John Beyrle. Naime, upravo je to pitanje kamen spoticanja u odnosu dviju država, a Moskva traži obvezujuća jamstva da sustav koji će uspostaviti SAD i NATO neće biti prijetnja sigurnosti Rusije i njezinu strateškom nuklearnom arsenalu. S druge strane, u Washingtonu postoji odlučno protivljenje bilo kakvim ograničenjima za obranu od projektila.

Neslaganje je toliko da je Rusija navila mogućnost otkazivanja sporazuma o ograničenju strateškog naoružanja Novi start iz 2010., i zaprijetila novom utrkom u naoružanju ako se ne postigne sporazum o raketnom štitu.

Veleposlanik Beyrle istaknuo je da se sadašnji prijedlog SAD-a sastoji od sporazuma o suradnji u obrambenoj tehnologiji, i stvaranja dvaju središta, jednog za zajedničku analizu podataka o lansiranju projektila i drugog koji bi im omogućio zajednički odgovor u slučaju lansiranja projektila iz treće zemlje. Da neslaganje o tome uistinu postoji, pokazale su i neke informacije koje su procurile u ruskim medijima. Tako je potkraj tjedna objavljeno da je rusko ministarstvo vanjskih poslova osudilo Washington zbog donošenja dalekosežnih odluka bez kolektivne rasprave i ignoriranja mišljenja svih zainteresiranih strana.

NATO nastavlja svoju vojnu misiju u Libiji

Borbe u Libiji su još uvijek preintenzivne da bi se prekinule operacije NATO-a, izjavio je prošloga tjedna u Kairu američki ministar obrane Leon Panetta te dodao da, po njegovim procjenama, te borbe ne mogu još dugo trajati. Napomenuo je i da se operacije NATO-a moraju nastaviti jer su borbe u ovom trenutku još uvijek intenzivne. Iako, po njegovoj procjeni, oružani sukobi neće još dugo trajati, žestoke borbe još uvijek se vode za Sirt i za Bani Walid, a ta su dva grada već nekoliko tjedana mete zračnih udara NATO snaga. Ipak, situacija se i ondje promijenila pa su tako zapovjednici NATO-ovih operacija u Libiji ocijenili da su snage odane pukovniku Moameru Gadafiju na rubu poraza u gradu Sirtu. Iako se kraj nazire, odlučeno je da će NATO nastaviti svoju vojnu misiju u Libiji sve dok režim bivšeg vođe Moamera Gadafija bude opasnost za libijski narod. To je pak još jednom ponovio britanski ministar obrane Liam Fox koji je krajem prošloga tjedna boravio u Tripoliju.

Ako se ovo nastavi, mogla bi biti izgubljena prilika stvorena na samitu NATO-Rusija u Lisabonu za prebacivanje proturaketne obrane iz područja konfrontacije u područje suradnje, priopćilo je rusko ministarstvo na svojoj internetskoj stranici. Naime, Rusija je izdala ovo upozorenje pošto su SAD i Španjolska prošloga tjedna objavile sporazum o razmještanju krstarica američke mornarice u Španjolskoj u sklopu proturaketne obrane. Ministarstvo je priopćilo da razmještanje proturaketnih brodova kod Rote na španjolskoj obali izaziva zabrinutost zbog znatnog nagomilavanja američkog proturaketnog potencijala u europskoj zoni.

“Čak i kad se nova vlast uspije sama snaći, sve dok režim bivšeg vođe bude opasnost za libijski narod, NATO će nastaviti svoje napore u sklopu UN-ove misije”, čiji je cilj zaštititi civilno stanovništvo, rekao je Fox. I dok borbe u Libiji i dalje traju, a ne zna se ni gdje je svrgnuti vođa Moamer Gadi, iz Bruxellesa je stigla najava da će prije objave završetka vojnih operacija NATO-a u Libiji, Savez pozorno procijeniti sposobnost novih libijskih vlasti da zaštite civilno stanovništvo. Glavni tajnik NATO-a Rasmussen je na konferenciji za novinare, održanoj nakon sastanka ministara obrane, rekao da završetak od UN-a odobrene vojne operacije ne ovisi o lociranju svrgnutog libijskog čelnika Gadi te da on nije cilj operacije. “Kada ne bude prijetnji civilnom stanovništву, doći će vrijeme za završetak naše operacije”, dodao je prvi čovjek Saveza. Istaknuo je da je operacija u Libiji bila velik uspjeh te da je ispunjen mandat UN-a i spašeni su životi civila. Rasmussen je uoči sastanka ministara istaknuo i da operacije u Libiji i Afganistanu, no i drugdje, dokazuju kako je Savez potreban te da ima važnu ulogu u izgradnji stabilnosti i sigurnosti.

Znate li ...

da se bilo koja od 28 zastava zemalja članica koje se nalaze ispred sjedišta NATO-a u Bruxellesu spušta na pola kopinja u slučaju nacionalne tragedije.

Vrlo bitnu ulogu u dobrom rezultatima COIN-a (skup aktivnosti usmjerenih na neutraliziranje pobunjeničkih djelovanja i stvaranje uvjeta za normalno funkcioniranje državnih institucija) imaju i pripadnici OSRH-a, istaknuo je general Mulholland, osobito naglasivši hrvatski doprinos u obuci i mentoriranju pripadnika afganistanske vojske i policije

Predavanje generala Mulhollanda POLAZNICIMA RATNE ŠKOLE

Zamjenik zapovjednika Regionalnog zapovjedništva Sjever misije ISAF u Afganistanu, američki brigadni general Sean Mulholland 11. je listopada održao predavanje polaznicima Ratne škole "Ban Josip Jelačić". U vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu američkog su gosta dočekali zapovjednik Zapovjedno-operativnog središta brigadni general Vlado Šindler i zapovjednik Ratne škole brigadni general Slaven Zdilar.

General Mulholland održao je predavanje "COIN u Sjevernom Afganistanu" u sklopu predmeta Vojne strategije i operacije. COIN (Comprehensive Counterinsurgency) je definirao kao integrirani sklop političkih, ekonomskih, socijalnih i sigurnosnih mjer. Namijenjene su završetku i prevenciji ponovnog izbijanja oružanog nasilja, stvaranju i uspostavljanju stabilnih političkih, ekonomskih i socijalnih struktura, te rješavanju slučajeva pobune. Cilj je uspostavljanje i održavanje okolnosti neophodnih za dugoročnu stabilnost

COIN - integrirani sklop političkih, ekonomskih, socijalnih i sigurnosnih mjer. Namijenjene su završetku i prevenciji ponovnog izbijanja oružanog nasilja, stvaranju i uspostavljanju stabilnih političkih, ekonomskih i socijalnih struktura, te rješavanju slučajeva pobune. Cilj je uspostavljanje i održavanje okolnosti neophodnih za dugoročnu stabilnost

slučajeva pobune. Cilj je uspostavljanje i održavanje okolnosti prijeko potrebnih za dugoročnu stabilnost.

Tijekom predavanja general Mulholland je detaljnije opisao kako se COIN provodi u Regionalnom zapovjedništvu Sjever. Naglasio je da je za uspjeh COIN-a ključno poštivati osam imperativa: štititi ljudе, surađivati s njima, koristiti se svim svojim mogućnostima, razumjeti okružje, biti siguran da tvoje aktivnosti podupiru tvoje vrijednosti, pozorno slušati i jasno govoriti, djelovati kao jedinstven tim i kontinuirano se prilagođavati. Programe i akcije u sklopu COIN-a razdvojio je na kinetičke, koji u većini slučajeva podrazumijevaju vojnike i postrojbe, te nekinetičke, koji se uglavnom odnose na suradnju s lokalnom zajednicom i civilno-vojne odnose. Ključni segment COIN-a je, napomenuo je, razumijevanje i suradnja s lokalnim stanovništvom.

Zahvaljujući zajedničkim naporima svih vojnih nacionalnih kontingenata, kao i civilnih organizacija, u posljednjih godinu dana sigurnosna situacija u području zapovjedništva Sjever znatno se popravila, rekao je general. Sigurnost je ključna za uspješan rad Provincijskih rekonstrukcijskih timova (PRT) i nekoliko velikih i bitnih projekata gradnje infrastrukture već se zahuktalo.

Vrlo bitnu ulogu u dobrom rezultatima COIN-a imaju i pripadnici OSRH-a, istaknuo je general Mulholland, osobito naglasivši aktivan hrvatski doprinos u obuci i mentoriranju pripadnika afganistanske vojske i policije da bi oni bili sposobni sami preuzeti odgovornost za sigurnost u toj zemlji te osigurati nesmetano funkcioniranje institucija vlasti. ■

Tijekom tri dana provedena na vojnom poligonu, prvi su dočasnici imali priliku razmijeniti iskustva o radu u svojim postrojbama te još više razviti timski duh dočasničkog lanca potpore Hrvatske kopnene vojske

Godišnji sastanak prvih dočasnika postrojbi HKoV-a

Na vojnom poligonu "Gašinci" od 3. do 5. listopada proveden je godišnji sastanak prvih dočasnika postrojbi Hrvatske kopnene vojske. U nazočnosti trideset i tri prva dočasnika postrojbi razina bojne, pukovnije, brigade i zapovjedništva HKoV-a tijekom sastanka održano je niz prezentacija, izlaganja i posjeta.

Prvi su dočasnici imali priliku dobiti informacije nužne za njihov rad. Prvi dan sastanka obilježila su izlaganja časnika iz Zapovjedništva HKoV-a na temu personalnog upravljanja i sustava školovanja dočasnika na sljednorastućim izobrazbama, te časnika za kineziologiju koji je predstavio novosti koje donosi prijedlog "Pravilnika o privlačenju, selekciji i odabiru za prijam u DVS" kao i novi kriteriji za provedbu testa tjelesne spremnosti u OSRH. Iznimno kvalitetna predavanja dala su odgovore na mnoga pitanja te su omogućila prvim dočasnima kvalitetnu pripremu za budući rad.

Najvažniji gost sastanka bio je obnašatelj dužnosti Prvog dočasnika Oružanih snaga RH, časnički namjesnik Mario Mateljić. Tijekom dvo-satnog izlaganja upoznao je prve dočasnike sa smjernicama načelnika GS OSRH-a, pravilnicima i naputcima koji su u izradi i koji će definirati budući rad dočasničkog lanca potpore, te je u razgovoru s dočasnicima HKoV-a dao odgovore na mnoga pitanja o radu i funkcioniranju prvih dočasnika postrojbi.

Zahvaljujući suradnji s Hrvatskim vojnim učilištem, prvi dočasnici imali su priliku posjetiti polaznike Temeljne časničke izobrazbe koji su se nalazili na vojnom poligonu "Gašinci". U razgovoru s mlađim budućim časnicima, prvi dočasnici su pružili informacije o postrojbama u koje će budući časnici biti raspoređeni te ih upoznali s ulogom prvog dočasnika voda koji će im nakon preuzimanja dužnosti

biti najvažniji oslonac u postrojbi.

Posljednjeg dana sastanka organiziran je posjet Dočasničkoj školi u Đakovu. Nakon susreta sa zapovjednikom i prvim dočasnikom škole, prezentacije škole i izobrazbe koju provodi, prvi dočasnici postrojbi susreli su se s polaznicima Temeljne i Napredne dočasničke izobrazbe koji dolaze iz postrojbi HKoV-a. Tijekom razgovora razmijenjene su informacije o pripremi polaznika za izobrazbe radi kvalitetnije provedbe svih pripremnih radnji za buduće naraštaje.

Godišnji sastanak prvih dočasnika postrojbi HKoV-a uza sve navedeno, imao je još jedan, možda i najvažniji cilj. Tijekom tri dana provedena na vojnom poligonu, prvi su dočasnici imali priliku razmijeniti iskustva o radu u svojim postrojbama te još više razviti timski duh dočasničkog lanca potpore DLP Hrvatske kopnene vojske. ■

OJI, snimio Josip KOPI

Naš je naglasak na čovjeku i sretni smo što mladi ljudi diljem Hrvatske izabiru vojnu profesiju, vojni poziv kao svoj životni izbor, rekao je ministar Božinović ročnicima te napomenuo da je sve više onih koji su za to zainteresirani

Prisegnuo sedmi naraštaj dragovoljnih ročnika

U Središtu za temeljnu obuku u vojarni Požega 8. je listopada svečano prisegnuo sedmi naraštaj ročnika na dragovoljnem služenju vojnog roka. Njih 298, među kojima je 268 muškaraca i 30 žena svečano su, uz nazočnost više od 1000 okupljenih građana - roditelja, rodbine i prijatelja, prisegnuli na vjernost hrvatskoj domovini.

Položenu prisegu, a ujedno i Dan neovisnosti ročnicima i njihovim roditeljima čestitao je ministar obrane Davor Božinović, navodeći da su sada i oni postali dio velike i slavne obitelji Oružanih snaga RH,

Od dosadašnjih šest naraštaja program obuke završilo je 1314 muškaraca i 172 žene te je s Ministarstvom obrane RH od 2008. do danas Ugovor o prijemu u djelatnu vojnu službu potpisalo 826 osoba - 707 vojnika i 119 časnika.

Hrvatske vojske koja, kako je istaknuo, ni u najtežim trenucima nije znala za uzmake, već se izborila za slobodu i neovisnost domovine. "Sveobuhvatnim reformama Oružanih snaga mi smo uspostavili takvu službu vojnog roka koja je postala osobni izbor visokomotiviranih mladih ljudi. Naš prijelaz na profesionalnu vojsku se pokazao odličnim rješenjem jer smo sada u stanju mnogo više investirati u svakog vojnika jer je cilj da on bude vrhunski obučen i opremljen. Tako može usvajati nova saznanja i vještine koje su potrebne u suvremenom svijetu. Naš je naglasak na čovjeku i sretni smo što mladi ljudi diljem Hrvatske izabiru vojnu profesiju, vojni poziv kao svoj životni izbor", rekao je ministar Božinović. Napomenuo je da je sve više onih koji su za to zainteresirani te dodao da će u budućnosti sigurno više naglasak biti na tehničkim strukama i izobrazbi jer kompletan sustav vojne opreme i naoružanja ide

Za dragovoljno služenje vojnog roka od studenog 2008., od kada je započelo dragovoljno služenje, ukupno je diljem Hrvatske iskazalo interes više od 7000 kandidata, od čega 1500 žena. Ciklus obuke u prvih pet naraštaja podrazumijevaо je po 250 ročnika u jednom naraštaju, dok je broj ročnika po naraštaju od 2011. povećan na 300, a godišnje se organiziraju po dva uputa ročnika.

velikim koracima naprijed, a hrvatski je vojnik prepoznat po svojoj kvaliteti i pouzdanosti.

Dragovoljnim je ročnicima položenu prisegu čestitao načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general-pukovnik Drago Lovrić te podsjetio da je današnja svečanost posebna jer Republika Hrvatska slavi 20 godina neovisnosti. Naglasio je da će Oružane snage svima njima tijekom osam tjedana obuke osigurati optimalne uvjete da bi bili spremni za ulazak u vojni sustav. "Želimo i nadalje biti poželjan i pouzdan partner saveznicima u međunarodnim vojnim operacijama jer samo tako možemo osigurati kvalitetnu i sigurnu budućnost naše vojske", rekao je general Lovrić.

Ističući kako danas pripadnici hrvatskih Oružanih snaga sudjeluju u mnogim međunarodnim mirovnim operacijama te da je u ovome trenutku njih gotovo 500 angažirano u misijama diljem svijeta, prisegu i Dan neovisnosti dragovoljnim je ročnicima čestitao i izaslanik Predsjednika Republike, Zlatko Čareliji. ■

IZLOŽBA U GALERIJI "ZVONIMIR"

Leida PARLOV, snimio Josip KOPI

Izloženo je više od 40 skica, crteža, portreta i slika koje predstavljaju neponovljiv dokument jednog vremena, Domovinskog rata, kojima je autor svoju ratnu priču ispričao kao ratnik i kao umjetnik. Skicama i crtežima kojima u sjećanje priziva Zimu 94/95, Oluju, Drenov klanac, Dubrovnik, Maslenicu, Plitvice..., a ugljenom rađenim portretima Lederera, Gavrana, Pauka, Jovića... umirovljeni general Franjo Feldi se u pravom smislu može nazvati kroničarom jednog vremena...

RATNA PRIČA - dokument jednog vremena

Autor, general-pukovnik u mirovini Franjo Feldi

U MORH-ovoj Galeriji "Zvonimir" otvorena je 6. listopada izložba pod nazivom Ratna priča -dokument jednog vremena čiji je autor general-pukovnik u mirovini Franjo Feldi. Izložba čiji je pokrovitelj predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović organizirana je u povodu obilježavanja Dana neovisnosti Republike Hrvatske, a posvećena je 20. obljetnici stvaranja Oružanih snaga i osnutka GS OSRH-a.

Na otvorenju su bili izaslanik ministra obrane državni tajnik Željko Goršić, ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko

Sundov, te brojni drugi posjetitelji, a otvorio ju je stožerni general u mirovini Antun Tus. Čestitao je generalu Feldiju na vojnoj karijeri kao i doprinosu koji daje hrvatskoj kulturi u cijelini. Na otvorenju je pročitano i pismo koje je autoru izložbe uputio predsjednik RH Ivo Josipović. Poželio mu je mnogo uspjeha te istaknuo da mu je zadovoljstvo podupirati postavljanje ove izložbe koja dokumentira

Banjasko praskozorje

rađen olovkom u samo nekoliko skica.

U ovom svom "ratnom ciklusu", napomenuo je povjesničar umjetnosti prof. Milan Ilić, autor izbjegava eksplicitne prikaze nasilja. Prof. Ilić je istaknuo da je general Feldi u mirovini, ali pred slikarom Feldijem stoji još mnogo likovnih izazova.

Svečanost otvorenja izložbe uveličala je svojim nastupom Klapa HRM-a "Sveti Juraj", a pjesmu svom ocu u povodu ove izložbe napisala je i pročitala njegova kći Marija Feldi. General Feldi ovom izložbom na svojevrstan način obilježava i 50 godina svog likovnog rada. Slikarstvom se počeo baviti još u srednjoškolskim danima. Tijekom Domovinskog rata napravio je samo skice i neke crteže o akcijama i operacijama Hrvatske vojske. Slikarstvom se ponovno počinje baviti nakon rata, a posebno intenzivno nakon umirovljenja. Ovo je još jedna u nizu njegovih samostalnih izložbi. Redovito izlaže i na grupnim izložbama, a sudjelovao je i na više likovnih kolonija.

Izložba se može razgledati do 18. listopada, od ponedjeljka do petka od 10 do 18 sati. Ulaz je slobodan. ■

Drenov klanac

za nas važno vrijeme, vrijeme borbe za samostalnu, neovisnu i demokratsku Hrvatsku na dobrobit svih njezinih građana.

Izloženo je više od 40 skica, crteža, portreta i slika koje predstavljaju neponovljiv dokument jednog vremena, Domovinskog rata, kojima je autor svoju ratnu priču ispričao kao ratnik i kao umjetnik. Skicama i crtežima kojima u sjećanje priziva Zimu 94/95, Oluju, Drenov klanac, Dubrovnik, Maslenicu, Plitvice..., a ugljenom rađenim portretima Lederera, Gavrana, Pauka, Jovića... Feldi se u pravom smislu može nazvati kroničarom jednog vremena. Među izloženim portretima je i Feldijev autoportret

Domagoj VLAHOVIĆ, Foto HVU

Katedra je odgovorna za planiranje, provedbu i razvoj suvremenih znanja i vještina iz područja upravljanja i vođenja na svim razinama časničke i dočasničke izobrazbe u Oružanim snagama. Riječ je o upravljanju obukom i osobljem, zapovijedanju i nadzoru, vojnog komuniciranju, vojnoj službi i vojnoj etici te religijskoj kulturi

Katedra upravljanja i vođenja

Za Katedru upravljanja i vođenja Dekanata HVU-a "Petar Zrinski" može se reći da razvija menadžerske vještine, ali na vojni način. Odgovorna je za planiranje, provedbu i razvoj suvremenih znanja i vještina iz područja upravljanja i vođenja na svim razinama časničke i dočasničke izobrazbe u Oružanim snagama. Riječ je o upravljanju obukom i osobljem, zapovijedanju i nadzoru, vojnog komuniciranju, vojnoj službi i vojnoj etici te religijskoj kulturi. Uz to, djelatnici Katedre daju doprinos funkcionalnim tečajevima raznih razina, te združenim vojnim vježbama, u skladu sa smjernicama definiranim strateškim dokumentima, misijama i zadaćama OSRH-a. Sve je usmjereni jednom konačnom cilju: kvalitetnoj pripremi zapovjednog osoblja za profesionalno obavljanje svojih dužnosti. Naravno, nastavni se programi planiraju i razvijaju u skladu s činjenicom da živimo u vremenu novih, globalnih prijetnji i promjene tradicionalne uloge vojske.

Svjesni smo da se od suvremenog NATO vojnika ne očekuju samo stručna vojna znanja i vještine, naglašava voditelj katedre pukovnik Davor Kopanji, nego i sposobnost svestranog i kritičkog promišljanja, upravljačke vještine ljudima i procesima, komunikacijske vještine te izoštrena kulturološka i religijska osjetljivost. Stoga se u nastavnom procesu djelatnici katedre koriste najnovijim metodama i nastavnim sredstvima. Uz to, surađuju s civilnim predavačima i institucijama.

"Klasičan odnos predavač - slušatelj više ne postoji, nužna je interakcija i komunikacija", kaže Kopanji. Predavači aktivno uključuju polaznike svih razina u nastavni proces praktičnim seminarskim radovima, raspravama, vježbama, nastavnim stručnim posjetama postrojbama OS-a i civilnim organizacijama.

Predavači aktivno uključuju polaznike svih razina u nastavni proces praktičnim seminarskim radovima, raspravama, vježbama...

Osim predavačkih, djelatnici katedre sudjeluju u sljedećim aktivnostima:

- organizaciji i provedbi Tečaja obrambene diplomacije na engleskom jeziku, Tečaja za provoditelje promidžbe te funkcionalnoj obuci u MORH-u i OS,
- surađuju u provedbi funkcionalne izobrazbe s drugim ministarstvima i državnim agencijama (MVPEI, DUZS),
- Tečaju metodičkih priprema i preduputnoj obuci za međunarodne vojne operacije,
- daju potporu u aktivnostima odjela za OJI i MVS na HVU,
- aktivno sudjeluju u protokolarnim aktivnostima MORH-a i OSRH-a.

U nastavnom procesu djelatnici katedre koriste se najnovijim metodama i nastavnim sredstvima

ma i ustanovama i obrađivanjem studija slučaja. Naravno, na katedri je da organizira i provodi konzultacije za polaznike i mentoriranje diplomskih i završnih radova. "Najviše pazimo da se ne dogodi da polaznici jedno nauče u školi, a drugo rade u postrojbama. Zato i skupljamo iskustva iz postrojbi, a dodatni je plus što je većina nastavnika prošla rad u postrojbama", naglašava Kopanji.

Nastavnici imaju obvezu kontinuirano usavršavati sebe i katedru, stoga sudjeluju u stvaranju nastavnog materijala, vojno-izdavačkoj djelatnosti i unapređenju nastavnog procesa. Također, prate stručna teoretska i praktična dostignuća u zemlji i inozemstvu, usavršavaju se u služenju stranim jezicima i poduzeću razinu svih profesionalnih vještina. ■

20. obljetnica Središnjice električkog izviđanja

Polaganjem vijenaca kod spomen-obilježja Administrativnog sjedišta MORH-a i misom u kapelici te svečanim postrojavanjem pripadnika postrojbe 7. listopada obilježena je dvadeseta obljetnica ustrojavanja Središnjice električkog izviđanja. Svečanosti su nazočili svi bivši pripadnici postrojbe, branitelji, dužnosnici MORH-a i GS OSRH-a te ostali časnici i djelatnici.

"Od 7. listopada 1991., kada je Odlukom ministra obrane RH osnovan Glavni centar za električko izviđanje i protuelektričko djelovanje Zbora narodne garde pa do današnjeg dana, SEI neprekidno djeluje u obrani i zaštiti suvereniteta RH", naglasio je u pozdravnom govoru zapovjednik postrojbe, pukovnik Miro Željko. Istaknuo je da je svih ovih 20 godina neprekidnog djelovanja, posebice od prvog ratnog preustroja 1993. do danas, pripadnike SEI-ja uvijek u zadaćama vodilo načelo profesionalnosti, stručnosti i bezuvjetne predanosti, kako u ratu tako i u miru te im je za to posebno zahvalio. Iskazao je uvjerenje da će sve dosadašnje uspješno odradene zadaće SEI-ja biti dodatni motiv pripadnicima za buduće još bolje rezultate.

U postrojbi je u spomenutom razdoblju djelovalo više od 500 pripadnika, a danas mnogi od njih sudjeluju i u međunarodnim mirovnim misijama gdje zajedno s kolegama iz ostalih članica NATO-a provode zadaće u svrhu očuvanja mira u svijetu, a u skladu s preuzećim obvezama Republike Hrvatske, dodao je pukovnik Željko.

Uime ministra obrane i načelnika GS OSRH-a sve nazočne je pozdravio zamjenik načelnika GS-a, general-pukovnik Slavko Barić, koji je čestitajući svim pripadnicima 20. obljetnicu podsjetio na sve vrlo

Snimio Josip KOPP

važne ratne zadaće koje je više nego uspješno SEI obavio. "Uloga u ratu i poslijeratnoj tranziciji pokazala je da SEI obavlja iznimno važne tehničke zadaće, kako za OSRH-a tako i za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske općenito. Kada su od gotovo nemogućih uvjeta stvarali uspješne rezultate pa do danas kada svladavaju naj sofistificiranije tehničke zadaće, u svom djelovanju pokazuju nezamjenjivu ulogu, na ponos OSRH-a, zaključio je general Barić.

U povodu 20. obljetnice ustrojavanja Središnjice električkog izviđanja zaslужnim pripadnicima dodijeljene su pohvale i nagrade, a deset "najvjernijih" pripadnika, odnosno onih koji su u postrojbi od prvog dana ustrojavanja, dobili su posebna priznanja i plakete za časnu i uzornu 20. godišnju službu u postrojbi.

U sklopu obilježavanja održao se i nogometni turnir pripadnika SEI-ja i GS OSRH-a.

Svemirka MIOČIĆ

Konferencija o obuci za međunarodne operacije

U vojarni "Petar Zrinski" 5. je listopada otvorena Konferencija o obuci pojedinaca i postrojbi OSRH-a za međunarodne vojne operacije (MVO). Dvodnevnu konferenciju organizira Uprava za operativne poslove i obuku Glavnog stožera, a u njoj sudjeluju predstavnici grana, uprava Glavnog stožera, Obučnog središta za međunarodne vojne operacije i drugih postrojbi koje sudjeluju u pripremi i obuci pripadnika hrvatskih Oružanih snaga za MVO.

Konferencija ima višestruku namjenu: predstaviti dosadašnja postignuća u preduputnoj obuci, raspraviti zajedničku uporabu i dijeljenje resursa za djelotvorniju obuku, potaknuti jedinstvo napora nositelja priprema za MVO te predstaviti, promovirati

i koordinirati nove inicijative za obuku. Konferenciju su otvorili zamjenik načelnika GS-a kontraadmiral Zdenko Simićić i načelnik Uprave za operativne poslove i obuku general-bojnik Jozo Miličević.

Kontraadmiral Simićić je istaknuo veliko značenje koje međunarodne vojne operacije imaju u aktivnostima OSRH. Konferencija je vrlo bitna jer mora dati jasne zaključke koji će usmjeriti buduće aktivnosti u pripremama za MVO, rekao je kontraadmiral.

General Miličević je izrazio uvjerenje da će sudionici konferencije pomoći da pripreme za MVO, u skladu s ciljevima i raspoloživim sredstvima, u budućnosti budu još djelotvornije.

D.VLAHOVIĆ

Snimio Davor KIRIN

Snimio Davor KIRIN

Dan Bojne obalne službe motrenja i obavješćivanja

U Hrvatskoj ratnoj mornarici 5. je listopada svečano obilježen Dan Bojne obalne službe motrenja i obavješćivanja (B OSMiO) čije su temeljne zadaće potpora borbenim djelovanjima u području motrenja i mornaričkih komunikacija HRM-a.

Svečano postrojavanje Bojne OSMiO uveličao je zapovjednik HRM-a kontra-

Nastanak i formiranje obalne službe motrenja i obavješćivanja seže u početak Domovinskog rata, rujan i listopad 1991., kad se ustrojavaju i ostale postrojbe HRM-a. Zbog nadzora teritorijalnog mora i priobalja pristupilo se formiranju prvih radarsko-motričkih postaja. Jedna od prvih operativnih postaja bila je na otoku Žirju i imala je važnu ulogu u obrani Šibenskog akvatorija. Njihov radar posuđen je s privatne ribarice iz Murtera, a poslužitelji su bili dragovoljci šibenskog kraja i časnici Trgovačke mornarice. U prvim mjesecima rata, obalna služba motrenja nije ustrojena kao jedinstvena postrojba, već se formiranju postaja pristupalo spontano i prema potrebama pojedinog bojišta. U prosincu 1991. ustrojena je 274. satnija OSMiO HRM-a koja je ujedinila sve postaje te počela djelovati kao jedinstvena postrojba. Prelaskom na mirnodopski ustroj, u ožujku 1996., ustrojena je 274. bojna obalnog motrenja sa zapovjedištvom u Splitu. Od 2008. novim preustrojem i spašanjem s 805. bojom veze, djeluje Bojna OSMiO današnjeg sastava. Time postrojba dobiva sposobnosti komunikacijsko-informacijske potpore Hrvatskoj ratnoj mornarici. Danas bojna ispunjava sve zadaće koje su prilagođene potrebama u NATO savezu.

admiral Ante Urlić te drugi visoki časnici Zapovjedništva HRM-a. Tom se prilikom kontraadmiral Urlić osvrnuo na zbivanja u 1991. godini kada su s radom započele prve postaje veze i radarsko-motričke postaje. Istaknuo je njihovu važnu ulogu na Južnom bojištu, u obrani Šibenskog akvatorija te na ostalom priobalnom području jadranske obale. Zapovjednik HRM-a uručio je tom prigodom Povjesnicu HRM-a zapovjedniku Bojne OSMiO, bojniku Nikši Mikuličiću istaknuvši da su njezine stranice ispisane i poviješću ove iznimno važne postrojbe, kako danas tako i kroz Domovinski rat.

je nastavak akcija u suradnji s Društvom Crvenog križa iz Dugog Sela. Časničkom namjesniku Ivanu Ritingeru i nadnaredniku Stjepanu Koprivnjaku ovo je bilo 40. darivanje krvi. OJI

Bojnik Nikša Mikuličić uručio je pohvale osmorici pripadnika postrojbe koji su svojim radom pridonijeli razvoju i djelovanju bojne. Pohvaljena je Postaja obalnog motrenja Mali Lošinj za uspjehe u radu, provođenje obuke te poboljšanje uvjeta života i rada na postaji. OJI

Darivanje krvi u vojarni "Pukovnik Milivoj Halar"

U vojarni "Pukovnik Milivoj Halar" u Dugom Selu 30. je rujna provedena akcija darivanja krvi. Akcija je održana u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem, Društvom Crvenog križa iz Dugog Sela i Zavodom za transfuzijsku medicinu iz Zagreba. Darivanju krvi odazvalo se 60 darivatelja, od toga 53 djelatnika bojne NBKO te sedam djelatnika ostalih postrojbi smještenih u vojarni. Od ustrojavanja bojne NBKO, ovo je bila prva akcija darivanja krvi, a dogovoren

Posjet skupine NATO brodova

U sklopu međunarodne vojne suradnje Hrvatske ratne mornarice, u pomorskoj bazi Lora u Splitu od 6. do 12. listopada boravila je Stalna skupina NATO protuminskih brodova (Standing NATO Mine Countermeasures Group 2 - SNMCMG2) koju čini pet brodova, i to zapovjedni brod TCG "Hasanpasa" te četiri minolovca TCG "Akcay" (Ratna mornarica Republike Turske), ESPS "Duero" (RMKraljevine Španjolske), ITS „Numana“ (RM Talijanske Republike) i FCS "Bad Bevensen" (RM Savezne Republike Njemačke).

Tijekom posjeta skupine NATO brodova provedene su obučne aktivnosti na teorijskoj razini, a vezano s pomorskom situacijskom slikom, NATO postupci kod operacija traganja i spašavanja, humanitarne pomoći i dr. U praktičnom dijelu zajedničkog obučavanja na moru, u kojem su sudjelovali i brodovi HRM-a uvježbava-

la se zajednička plovidba i manevriranje te pomorska komunikacija u skladu s NATO standardima i postupcima. Ovo je drugi ovogodišnji posjet NATO skupine brodova HRM-u. U lipnju 2011. u pomorskoj bazi Lora boravila su četiri minsko/protuminska broda Stalne skupine NATO protuminskih brodova - HS "Kalipso" (Grčke RM), ESPS "Sela" (RM Kraljevine Španjolske), ITS "Chiooggia" (RM Talijanske Republike), TCG "Enez" (RM Republike Turske) te zapovjedni brod HS "Spetsai" (Grčka RM).

OJI

Primopredaja dužnosti zapovjednika BSD-a

U vojarni "Drgomalj" u Delnicama 30. je rujna održana svečana primopredaja dužnosti između dosadašnjeg zapovjednika Bojne za specijalna djelovanja brigadira Nikole Županića i novog zapovjednika pukovnika Dražena Resslera, koji je do sada obnašao dužnost zapovjednika bojne u Gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi *Gromovi*.

Svečanosti je nazočio izaslanik načelnika GS OSRH-a general-bojnik Jozo Milićević koji je u svojem obraćanju zahvalio brigadiru Županiću na dosadašnjem radu i doprinosu u razvoju Oružanih snaga, kao i Bojne za specijalna djelovanja, koja je danas najelitnija i najobučenija postrojba OSRH-a. Pukovniku Draženu Ressleru, novom zapovjedniku zaželio je mnogo uspjeha u dalnjem radu te razvoju i unapređenja sposobnosti BSD-a.

Brigadir Nikola Županić prigodnim se riječima osvrnuo na svoj dosadašnji rad i rad Bojne za specijalna djelovanja

te je zahvalio svim bivšim i sadašnjim pripadnicima postrojbe za uloženi trud i dosadašnji rad, kao i zalaganje koji su postrojbu prezentirali, kako u zemlji tako i u svijetu. Na kraju svog obraćanja brigadir Županić je izrazio ponos što je bio zapovjednik ove postrojbe te je ustvrdio da su pripadnici Bojne za specijalna djelovanja bili, jesu i bit će spremni provesti svaku zadaću koja se stavi pred njih.

Pukovnik Dražen Ressler izrazio je ponos i čast što preuzima zapovijedanje najelitnjom i najspremnijom postrojbom OSRH-a te je naglasio je da će nastaviti put uspjeha postrojbe, kako u nacionalnom tako i u međunarodnom okruženju.

OJI

Provedena vojna vježba na poligonu "Crvena zemlja"

Na vojnem poligonu "Crvena zemlja" kod Knina od 2. do 6. listopada provedena je vojna vježba Gardijske motorizirane brigade HKoV-a s pripadnicima 8. hrvatskog kontingenta (HRVCON), u sklopu priprema za odlazak u mirovnu misiju UN-a UNDOF na Golanskoj visoravni.

Vježba je provedena da bi se stekao uvid u stupanj osposobljenosti i uvježbanosti pripadnika kontingenta, a ocjenjivanje spremnosti sastavnice 8. HRVCON-a za misiju UNDOF proveo je ocjenjivački tim HKoV-a. U vježbi su sudjelovali i pripadnici HKoV-a, HRZ-a i PZO-a, HRM-a i ZzP-a, a završnoj provedbi nazočio je tim HKoV-a predvođen zamjenikom zapovjednika, brigadnim generalom Zvonkom Peternelom

OJI

19. obljetnica 5. gardijske brigade *Sokolovi*

U vojarni u Našicama 5. je listopada obilježena je 19. obljetnica ustrojavanja 5. gardijske brigade *Sokolovi* i Dan 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a.

Tom prigodom nazočnima su se obratili zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadir Siniša Jurković i zapovjednik 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* bojnik Ivan Miloš koji su se osvrnuli na ratni put 5. gardijske brigade i njezin doprinos u Domovinskem ratu kao i na nove okolnosti u kojima se pripadnici bojne i brigade danas dokazuju kao što su NATO vođena operacija ISAF te UN-ova mirovne operacije.

U prigodi obilježavanja 19. obljetnice 5. gbr u vojničke činove promaknuto je 10 pripadnika *Sokolova*, a isto toliko je i pohvaljeno. Razvodniku Goranu Nemetu uručeno je priznanje za najboljeg vojnika bojne, a osvojio ga je kao pobjednik natjecanja iz temeljnih vojničkih vještina.

Nakon svečanog postrojavanja održana su sportska natjecanja u malom nogometu, odbocu, stolnom tenisu, potezanju užeta te krosu na 6000 metara.

Zapovjednik GOMBR-a brigadir Jurković i predstavnici 1. mehanizirane bojne *Sokolovi* položili su vijenac na spomenik 5. gbr u vojarni "Bosut" u Vinkovcima, a vojni kapelan Alojz Kovaček služio je misu u našičkoj vojarni.

OJI

U Delnicama održana obuka u rukovanju radiouređajem Thales

U vojarni Bojne za specijalna djelovanja "Drgomajl" u Delnicama od 3. do 7. listopada održana je inicijalna obuka obučavatelja pripadnika komunikacijsko-

informacijskih sustava OSRH-a u rukovanju radiouređajem Thales PRC 148 MBITR Type 1. Obuku je organizirala i u suradnji s tvrtkom Thales Communications Inc provela Uprava za komunikacijsko-informacijske sustave (KIS) Glavnog stožera.

Oružane snage navedenim su radio-uređajima opremili 13 vozila HMMWV 1151A, a koristit će ih i za ostale aktivnosti u kojima se zahtijeva kriptološka kompatibilnost sa zemljama članicama NATO saveza. Riječ je o donaciji Vlade SAD-a. Obuci su pristupila 22 polaznika iz većine ustrojenih cjelina Oružanih snaga.

Za poručnicu Željku Petrović iz Zavodova za povjedništvo Hrvatske kopnene vojske ovo je bila ujedno i preduputna obuka za sudjelovanje u operaciji ISAF, budući da je određena za časnika za KIS 19. HRVCON-a. Poručnica Petrović je rekla: "Iznimno sam zadovoljna organizacijom i provedbom obuke, a poglavito činjenicom da mi je pružena prilika da se na ovakav neposredan način upoznam s radiouređajima za čiju će primjenu biti odgovorna nakon dolaska u područje operacije." Obuku su proveli djelatnici tvrtke Thales Communications Inc Dave Metz i Aubrey Murray. Dave Metz je istaknuo: "Veoma smo zadovoljni organizacijom i provedbom same obuke, kao i time što nam

je pružena mogućnost da pomognemo Oružanim snagama da unaprijede svoju sposobnost u primjeni naših radiouređaja. Zadovoljni smo uvjetima smještaja i gostoprimstvom te posebno profesionalnim pristupom svih polaznika obuke."

Radiouređaj Thales PRC 148 MBITR Type 1 će se uskoro rabiti i na vojnoj vježbi HKoV-a Udar 2011 na poligonu "Eugen Kvaternik" na Slunju. OJL

Pazinski memorijal u povodu 20. obljetnice ustroja 154. brigade

U povodu 20. obljetnice ustrojavanja 154. brigade HV iz Pazina, održan je 30. rujna Pazinski memorijal, u organizaciji Katedre čakavskog sabora za povijest Istre u sklopu kojeg je održan 37. stručno-znanstveni skup na temu: Doprinos Istre Domovinskemu ratu u Hrvatskoj 1991. i 1992. – vojna komponenta. U prvom izlaganju, "Istra pred vratima Domovinskog rata", admirал u mirovini Ante Budimir je govorio o vojno-političkoj situaciji u Hrvatskoj 1990-1992. O ustroju, ulozi i funkcioniranju tadašnjih sekretarijata za narodnu obranu, kriznih štabova općina Istri i Teritorijalne obrane govorili su Vlado Marušić, Antun Erman i Renato Kalac, koji su podsjetili na događanja do odlaska JNA s istarskih prostora, 15. i 16. prosinca 1991. Ulogu policijske uprave Istarske u Domovinskemu ratu 1991. i 1992. prezentirao je Branko Kijurko. O ustrojavanju oružanih postrojbi u Istri govorio je dr. sc. brigadir u mirovini Branko Bošnjak, s osvrtom na ustroj 119. ZNG-a, koja je popunjavana vojnim obveznicima iz Pule, Rovinja i Labina. Brigadir u mirovini Marijan Mužinić je govorio o vojnim objektima u Istri koji su predstavljali opasnost, te o prvim zadaćama 119. brigade HV-a iz Pule, kao i o pogibiji i ranjavanju vojnika brigade u prvome preuzimanju "paljbenе crte" na Ličkome ratištu. Posebno je naglasio da je u Domovinskemu ratu sudjelovalo oko 15000 branitelja iz Istre, poginulo 25 i ranjeno 100 pripadnika postrojbi HV-a. Bilo je riječi i o ustrojavanju

154. brigade HV-a iz Pazina, domobranske satnije Poreč, 1. domobranske bojne Pula te o Narodnoj zaštiti na području Bujštine. Zadnja se tema odnosila na preuzimanje vojarne "Savudrija" te zadaće Nastavnoga središta za obuku HV-a Muzil. Boris Ružić

Letačka obuka pilota helikoptera u noćnim uvjetima

U vojarni "Zemunik" piloti Eskadrile helikoptera 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a završili su 7. listopada na helikopterima Bell 206 B obuku za održavanje do-stignutih sposobnosti s opremom za noćno letenje - NVG (Night Visio Googles).

Jednotjedni obučni ciklus trenažnih letova dio je sustavnog osposobljavanja posada helikoptera za letenje u noćnim uvjetima.

Ovom će obukom HRZ i PZO u taktičko-tehničkom smislu još djelotvornije moći sudjelovati u provedbi misija traganja i spašavanja i ostalim letačkim aktivnostima u noćnim uvjetima. Riječ je o suvremenoj opremi koja omogućava sigurniji let noću i slijetanje na neosvijetljene terene,

a uspješnim završetkom obuke i održavanja trenaže HRZ i PZO i na ovaj način uskladiju standarde i kompatibilnost sa snagama NATO saveza. M.K.

20. obljetnica 150. brigade HV-a

Pripadnici 150. brigade Hrvatske vojske svečano su nizom kulturno-sportskih događanja od 6. do 9. listopada proslavili 20. obljetnicu svog ustrojavanja. Na Trgu dr.

Franje Tuđmana postavljena je izložba ratnih fotografija "Ratni dani 150. brigade HV" snimljenih tijekom Domovinskog rata, a na svečanoj akademiji prikazan je dokumentarni film o djelovanju postrojbe.

Na gradskom groblju Mirogoj izaslanstvo brigade i predstavnici mjesne vlasti obišli su grob prvog ratnog zapovjednika postrojbe Josipa Strganca, te su položili vijence i upalili svjeće kod središnjeg križa za poginule branitelje. Pripadnici brigade postrojili su se na stadionu NK "Kustošija" te su u stroju prošli zagrebačkim gradskim ulicama do Trga dr.

Franje Tuđmana gdje je priređen svečani postroj te obraćanje uzvanika. Svečanosti su nazočili izaslanik Predsjednika RH i ministar branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić, brigadni general Vlado Šindler te izaslanstvo gradonačelnika grada Zagreba kao i predstavnici gradskih četvrti.

150. černomorečka brigada HV-a ustrojena je 12. kolovoza 1991. i njome je prošlo oko 5500 pripadnika. Tijekom borbenih djelovanja poginulo je 37 branitelja. U početku razoružanja neprijateljskih vojarni sudjeluju s domicilnim postrojbama u oslobađanju vojarne u Jastrebarskom, a kasnije na karlovačko-kordunskom i istočnoslavonskom bojištu, u Sunji i na južnom bojištu te u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja.

I. MATOŠEVIĆ

Hrvatski sokol obilježio neovisnost RH

Pred Mogilom, svojevrsnom spomen-humku nastalu 1925. godine u prigodi obilježavanja tisućgodišnjice hrvatskog kraljevstva, u zagrebačkom je parku Maksimir 8. listopada svečano obilježena 20. obljetnica neovisnosti Republike Hrvatske.

Ovaj spomenik je građen od grumena zemlje donesene sa 155 mjesta u kojima se zbio važan povijesni ili kulturni doga-

daj naše bogate tisućgodišnje povijesti. U temeljima humka pohranjeni su predmeti iz hrvatske kulturne baštine, važnije knjige, novine, časopisi te spomenice svih sokolskih društava koji su sudjelovali u izgradnji Mogile. Na poticaj Družbe "Braća hrvatskoga zmaja" spomenik Mogila je obnovljen

1994. a na glavni kamen MORH je na Dan oružanih snaga, 28. svibnja 1995. postavio impresivnu skulpturu sokola.

Hrvatski su branitelji na ovaj susret pristigli iz svih hrvatskih županija s maslinovom grančicom i grumenom zemlje s mjesta patnje i žrtve iz novije hrvatske prošlosti te ih položili uz podnože spomenika, a što je popraćeno i prigodnim obraćanjima, recitalima i citatima znanih kulturnih i političkih osoba iz naše prošlosti.

Okupljenima se obratio i predsjednik Hrvatskog sokola brigadni general u mirovini Darko Rukavina, evocirajući sjećanje na dane obrane domovine.

I. MATOŠEVIĆ

Godišnjica pogibije Andrije Matijaša Pauka

Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća te komemoracijom na groblju Gospe od Andela u Pozorcu, nedaleko od Marine, 9. je listopada obilježena šesnaesta godišnjica pogibije general - bojnika Andrije Matijaša Pauka, legendarnog pripadnika 4. gardijske brigade.

Uz članove obitelji i predstavnike brigade, počast legendarnom Pauku odala su izaslanstva Ministarstva obrane i Oružanih snaga, koje je predvodio državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, uime OSRH-a brigadni ge-

neral Mladen Fuzul, kapetan bojnog broda Tomo Jukić uime HRM-a. Andrija Kolobarčić je odao počast uime Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ante Sanader uime županije Splitsko-dalmatinske, a počast je odalo i izaslanstvo općine Marina. Ratni zapovjednik 4. gbr general-bojnik u miru Damir Krstičević istaknuo je vojničke zasluge, hrabrost i ulogu legendarnog ratnog zapovjednika oklopne bojne 4. gbr Pauci.

OJI

Temeljna alpinistička obuka

U vojarni "Drgomalj" u Delnicama te na širem području Gorskog kotara od 3. do 14. listopada provodila se "Temeljna alpinistička obuka", a u skladu s potrebama i zahtjevima Bojne za specijalna djelovanja za dodatno obučenim kadrom osposobljenim za izvođenje specijalnih operacija na svim vrstama zemljista, s naglaskom na brdsko-planinskom.

Polaznicima alpinističke obuke prenijeta su temeljna znanja o alpinizmu, životu i radu pojedinca i nižih taktičkih postrojbi u planinskim uvjetima. Tijekom deset dana funkcionalne obuke instruktori Desetine za obuku iz sastava Bojne za specijalna djelovanja obučavali su polaznike temeljnim vještinama alpinizma kao što su: upoznavanje s osnovnim čvorovima u alpinizmu, tehnikama penjanja u stijeni, praktično sruštanje niza stijenu uporabom užeta i alpinističke opreme, postavljanje sidrišta i međusiguranja u stijeni tijekom uspona te osnovnih načina komuniciranja u stijeni.

Dvanaestorica polaznika tečaja upoznata su i s načinima kretanja kroz planinsko područje, s opremom koja se rabi u alpinizmu, načinom čuvanja, održavanja i skladištenja te njezinom uporabom na najsigurniji način.

OJI

KAŠNJENJE KANADSKOG AOPS-a

Terminski planovi kanadskog programa arktičkog odobalnog ophodnog broda (Arctic Offshore Patrol Ship - AOPS) kasne. Naime, odobrenje samoga projekta koje se očekivalo do kraja ove godine prebačeno je najranije za lipanj 2012. U skladu s tim, dostava prvog broda u klasi pomjerena je iz 2014. u 2015. Terminske propuste projekta potrebno je potražiti u iznimno sporoj selekciji potencijalnih brodogradilišta te nedostatku egzaktne procjene troškova gradnje i opremanja plovila.

Program nabave serije od šest do osam arktičkih odobalnih ophodnih brodova započet je 2005. a tadašnja je finansijska vrijednost procijenjena na 4,5 milijarde američkih dolara. Program je formaliziran 2007. Nakon toga program doživljava višestruka kašnjenje i nekoliko odgoda. Sada se program nalazi u fazi izrade projekta te se do kraja ove godine očekuje proces odabira triju potencijalnih brodogradilišta. Pod pretpostavkom da će se pronaći sredstva, a početak gradnje prvog broda započeti tijekom 2012., prvi se brod očekuje u službi do 2015. a ostatak do šest plovila, do 2018. Ako se bude gradilo osam brodova, projekcija njihova ulaska u službu jest 2019.

M. PTIĆ GRŽELJ

POLJSKA MODERNIZIRA MiG-29

Razmatrajući više mogućih rješenja oko daljnje budućnosti flote borbenih aviona MiG-29A/B Fulcrum Poljskog ratnog zrakoplovstva (Sily Powietrzne Rzeczypospolitej Polskiej), početkom rujna 2001. Poljska je donijela konačnu odluku da kreće u njihov remont i modernizaciju. Od ukupno 32 jednosjednih i dvosjednih inačica MiG-29 koji se nalaze u sastavu 1. i 41. taktičke zrakoplovne eskadrile, 1. taktičkog zrakoplovnog puka iz Świdwina, bit će modernizirano 16 aviona i to 13 jednosjeda (MiG-29A) i 3 dvosjeda (MiG-29UB).

Cijena remonta i modernizacije procjenjuje se na oko 133 milijuna poljskih zlota (48,5 milijuna eura), i bit će provedena u zrakoplovnom remontnom zavodu WZL 2 (Wojskowe Zakłady Lotnicze 2) koji se nalazi u Bydgoszczu na

Foto: Sily Powietrzne

sjeverozapadu Poljske. Prema navodima u svjetskom tisku Poljska se odlučila na temeljni paket modernizacije. Tako će na avione biti ugrađeni nova avionika, novo računalo s MIL-STD-1553 sabirnicom podataka te SAASM (Selective Availability Anti-spoofing Module) GPS. MiG-ovima će produljiti životni vijek do 2030., odnosno osigurat će se njihova bolja interoperabilnost s borbenim avionima F-16C/D Block 52+ koji se nalaze u sastavu 2. taktičkog zrakoplovnog puka poljskog zrakoplovstva.

I. SKENDEROVIC

Foto: BAE Systems

BRZI DISK ZA VOJNU PRIMJENU

Tvrtka Intel predstavila je novu generaciju diskova Intel Solid-State Drive 310 Series. Razvijena je posebno za uporabu u vojnim uređajima kao što su terenska robusna računala u formi prijenosnih i tablet računala. Za razliku od klasičnih mehaničkih tvrdih diskova Solid State diskovi (SSD) oslanjaju se na uporabu flash memoriskih modula, nemaju pokretnih dijelova te su znatno otporniji na vibracije i padove. To ih čini idealnim za industrijska, vojna i slična računala jer omogućavaju rad i u bitno te-

žim uvjetima. Osim toga troše manje energije za rad i bitno su manjih dimenzija. To se osobito jasno vidi na priloženoj fotografiji gdje se vidi razlika u dimenzijama diska Intel SSD 310 Series i klasičnog mehaničkog tvrdog diska. Osim nabrojanih prednosti SSD diskovi postižu i bolje performanse računala. To im je širom otvorilo vrata uporabi na specijaliziranom vojnom hardveru jer nude baš sve prednosti i samo jednu manu - veću cijenu. No, to je uvijek slučaj s naprednim tehnologijama zbog uporabe novih tehnolo-

Foto: Business Wire

loških postupaka i materijala u proizvodnji.

M. PETROVIĆ

21

MODIFIKACIJA HUMVEEJA

Tvrtka BAE Systems razvila je laku samonosivu školjku koju su nazvali Integrated Smart V (ISV). Riječ je o novoj integriranoj školjki s V podnicom za popularni Humvee (HMMWV) koja zaštitu posade od mina podiže na višu razinu. Nova inačica Humveea trebala bi biti relativno jeftino rješenje jer se koristi mnogim postojećim dijelovima kao što su motor i prijenos snage, kotači i ovjes. Tako se, osim na proizvodnim troškovima štedi i na održavanju jer se mogu rabiti postojeći dijelovi a i ne treba obučavati mehaničare za nove komponente. Središnji dio ISV-a je višeslojna oklopljena kabina s pojačanom V podnicom. Taj se tip podnice pokazao kao jednostavan i učinkovit način zaštite vozila od minske opasnosti. ISV, navodi tvrtka, omogućava korisnicima Humveea da relativno jednostavno i po prihvatljivo cijeni provedu modifikacije i omoguće veću razinu zaštite.

M. PETROVIĆ

NOVO DOBA ZRAČNOG RATOVANJA

Proizvodnju novog jurišnog helikoptera AH-1Z i njegova bliskog transportnog rođaka UH-1Y omogućit će korisnicima povećanje operativnih mogućnosti uz smanjenje logističkih troškova

Početkom studenog 2010. osnovano je povjerenstvo stručnjaka za vojnu nabavu, čija je zadaća ocijeniti predloženi program modernizacije helikoptera za UH-1 Huey i AH-1 Cobra pri zapovjedništvu Američkog ratnog zrakoplovstva.

Mornarica je proglašila novi AH-1Z Viper (poznat pod kodnim imenom Zulu) operativno djelotvornim i prikladnim za program modernizacije nakon završne operativne procjene. Ovaj napredak je došao nakon izazova s modernizacijskim programom H-1, koji uključuje dogradnju postojećih helikoptera na AH-1Z i UH-1Y. Bell Helicopter je kao glavni izvođač radova zadužen za dizajn i rješavanje problematike, a mornarica je ta koja donosi odluku o budućnosti projekta.

No nedavni prijedlog za projekt AH-1Z koji je došao od stručnjaka za nabavu, kraj je briga američkog marinskog korpusa (USMC) o popunjavanju postojećih nedostataka. To otvara novo poglavlje u modernizaciji marinске flote helikoptera.

Marinci kupuju 189 Zulua, od kojih je 58 komada potpuno novih, a ostali su dogradnja na postojeći AH-1W (kodno ime Whiskey). Bell Helicopter je glavni izvođač radova na modernizaciji oba helikoptera, UH-1 Y (Yankee) i AH-1Z (Zulu).

Mornarica plaća dogradnju 160 borbenih helikoptera UH-1N na standard UH-1 Y. Ukupna cijena dogradnje helikoptera Huey i Cobra iznosi 12,1 milijarda dolara. Prosječna dob flote helikoptera AH-1W je

20 godina, dok je za UH-1N prosjek čak 36 godina.

Ratna je mornarica planirala nabavu 226 Zulua, ali je broj smanjen na račun preustroja lake napadačke helikopterske eskadrile.

Proizvodni planovi

Do danas, Bell ima ugovore za dostavu 70 UH-1 Y i 28 AH-1Z, a 31 UH-1Y i 11 AH-1Z je dostavljeno kupcu. Po dva primjerka svake inačice su rabljena za razvojno testiranje te će biti zadržani kao testni primjerici. Zbog toga što su troškovi projekta prekoračeni dva puta javili su se problemi sa zaključenim ugovorima o cjeni nabave. Problematika povećanja troškova razvoja uglavnom se odnosi na softver.

Target Sight System omogućuje elektronički nadzor širokog spektra, sa sposobnošću otkrivanja i prepoznavanja ciljeva, što daje veću borbenu moć USMC-u

Prve operativne procjene helikoptera AH-1Z bile su djelomično neuspješne zato što su zbog proračunskih ograničenja rabiljeni probni sustavi, a ne proizvodne inačice. Takvi sustavi su se pokazali nepouzdani u fazi testiranja. USMC je odlučio dati prioritet AH-1Z da bi smanjili broj AH-1W povučenih iz operativne uporabe u svrhu dogradnje.

Prema vojnim potrebama i operativnim planovima prisutan je manjak napadačkih helikoptera. Taj manjak je u brojkama oko 52 helikoptera, dok je u pripremi proizvodnja 58 komada. Dakle, očekuje se popuna USMC-a minimalnim brojem novih helikoptera potrebnih za provedbu zadanih i planiranih vojnih misija, plus nekoliko dodatnih kao pričuva u slučaju neispravnosti ili nesreće.

Proizvodnja novih AH-1Z također dobiva prioritet jer u kratkom razdoblju treba zamijeniti AH-1W koji se

privremeno povlače iz operativne uporabe zbog modernizacije na standard AH-1Z.

Puna dinamika radova na AH-1Z je započela 2010. godine. I prije same operativne procjene AH-1Z, USMC je optimizirao kompletan sustav, da bi se izbjegli mogući problemi u ispitnoj fazi.

Borbeni komplet kojim će biti opremljen AH-1Z čini raketa Hellfire, top kalibra 20 mm te rakete zrak-zrak AIM-9.

To je ujedno i temeljna platforma za JAGM (Joint Air-to-Ground Missile - zajednički projektil zrak zemlja), čiji je natječaj u tijeku, a očekuje se da uđe u operativnu uporabu sredinom godine 2016.

Moderna avionika

Završeno je i testiranje sustava naprednog preciznog naoružanja APKWS na helikopteru H-1W, a s obzirom na dobre rezultate, ugradit će se na AH-1Z do kraja ove godine. APKWS je program

Usporedba helikoptera:

AH-1W / AH-1Z

- maksimalna bruto težina - 6690 kg / 8391 kg
- maksimalna nosivost goriva - 952,5 kg / 1255,5 kg
- težina praznog helikoptera - 4626,6 kg / 5365,1 kg
- polumjer djelovanja (s naoružanjem) - 107,5 km / 257,5 km
- broj krakova rotora (glavni / repni) - 2 / 4

za poboljšanje nevođene rakete Hydra 70 kalibra 70 mm. BAE Systems je na tijelo rakete ugradio laserski komplet za navođenje (poluaktivnu lasersku glavu DASLS), koji je sposoban izvesti zahvat cilja, praćenje te prema potrebi napad na njega. Svrha tog poboljšanja jest povećanje mogućnosti preciznog napada na statične i posebice pokretne ciljeve, odnosno razvoj jeftinog navodnjene projektila, koji bi mogao bez

Joint Air-to-Ground Missile (JAGM)

JAGM je američki vojni program razvoja navođenog projektila zrak-zemlja započet sredinom godine 2007., a u svrhu zamjene postojećih projektila zrak-zemlja kao što su BGM-71 TOW, AGM-114 Hellfire i AGM-65 Maverick. Očekuje se da će njime biti opskrbljene helikopterske flote američkog zrakoplovstva, mornarice i marinaca, koje čine helikopteri AH-64D Apache, ARH-70 Arapaho, AH-1Z Viper i MH-60R/S Seahawk. Osim toga, bit će opremane i besposadne letjelice MQ-1C Warrior te borbeni avioni F/A-18E/F Super Hornet. Velika odlika JAGM-a jest sustav navođenja koji ujedinjuje poluaktivni laserski, milimetarski radarski i slikovni infracrveni

način navođenja. JAGM je težak oko 49 kg, duljina tijela projektila je 1,75 m, a domet projektila oko 28 km.

velikih preinaka biti rabljen s postojećih helikopterskih platformi.

Vojska planira pridodati AH-1Z Vipere mornaričkoj probnoj postrojbi potkraj godine 2011. Obavlјat će postavljene zadaće uz bok sestrinskih helikopterima UH-1Y koji su pokazali zavidne operativne sposobnosti još godine 2008.

Takav razvoj događaja omogućio je marincima da prvi put mogu isprobati nove mogućnosti helikoptera i borbenih aviona u združenim vježbama te njihove mogućnosti u pojedinačnim mornaričkim lakin helikopterskim jurišnim eskadrilama u borbenim operacijama na moru.

Stručnjaci prepostavljaju da će ubrzo nakon toga AH-1Z postati glavna potpora vojnih snaga u Afganistanu.

Glavni je izvođač posla Bell Helicopter, koji je podružnica konglomerata Textron, postavio prioritete u programu. Očekuje se poduzimanje većih napora radi udovoljavanja potrebama i želja kupaca, a posebice dostava prema planu i bez kašnjenja te potrošnja u okvirima proračunskih mogućnosti.

Velik broj AH-1W koji su u operativnoj uporabi, nalaze se u Afganistanu, gdje daju potporu ostalim postrojbama, tako da kupovina novih AH-1Z ima prioritet nad izuzimanjem Super Cobri iz eskadrile zbog modifikacije.

Povećane borbene mogućnosti

Za helikoptere tipa AH-1W koji će biti poboljšani, marinci rabe remontirane motore T700-GE-401, dok će novi AH-1Z biti opremljeni motorima tipa

401C, koji daju znatno bolje performanse u uvjetima velikih vrućina.

Najatraktivnija stavka budućim zainteresiranim i kupcima AH-1Z, bit će sigurno Lockheed Martinov sustav AN/AAQ-30 povezan s cjelokupnom avionikom preko Northrop Grummanova računala s kojim se olakšava navođenje naoružanja na cilj, ali i letenje u otežanim meteorološkim uvjetima. Taj sustav sadrži: FLIR, LLLTV (low-level-light TV odnosno televiziju niske razine svjetlosti), laserski daljinomer i laserski označivač cilja.

Na helikopteru AH-1Z, sustav radi u sprezi s topom kalibra 20 mm ugrađenim u nosu helikoptera, raketama raznih inačica te projektilima Hellfire. Ciljnički sustav može nadmašiti bilo koji sustav naoružanja kojim se koristi protivnička vojska. Novi ciljnički sustav lako može zumirati cilj u visokoj rezoluciji. Postojeći sustav ima značajke postupnog zuminiranja i domet je djelovanja mnogo veći nego prije. Nove značajke omogućuju posadi identifikaciju cilja sa sigurne udaljenosti. Nasuprot tome vojni piloti koji lete na helikopterima AH-64 Apache (Block II), moraju doslovno ugledati cilj prije nego krenu borbeno djelovati. Može se zaključiti da će sa Zuluima marinci biti u prednosti pred ostatkom vojske. Prednost će trajati sve dok Boeingov Apache (Block III) ne uđe u operativnu uporabu sredinom 2013. Na većem podyjesniku AH-1Z bit će dva lansera za rakete zrak-zrak AIM-9 Sidewinder. U međuvremenu, Bell planira pokrenuti međunarodnu marketinšku kampanju. ■

AH-1Z-moderni kokpit s preglednim ekranima u boji

Kristian DRUŽETA

PROTUPOBUNJENIČKE OPERACIJE

Izraz sukobi niskog intenziteta (low intensity operations) primjenjuje se da bi se opisala metoda gušenja pobune u Malaji 1948. - 1960., britanskog generala Franka Kitsona. Sukobi niskog intenziteta jesu političko-vojni sukobi između suprotstavljenih država ili grupa ispod razine konvencionalnog rata, a iznad uobičajenog mirnog suprotstavljanja između država. Uobičajeno podrazumijeva dugotrajnu borbu između suprotstavljenih načela i ideologija. Kod takvih sukoba slabija strana pribegava oblicima asimetričnog ratovanja koje uključuje terorističke napade i gerilsku taktiku ratovanja. Jača strana pribegava taktici iscrpljivanja, a obje strane nastoje pridobiti potporu naroda.

Bitna karakteristika sukoba niskog intenziteta jest da borbena djelovanja i napadi nisu uvijek prisutni, ali postoji stalna opasnost od njih. To ulijeva nesigurnost i narušava autoritet vlasti na području gdje ima takvih sukoba.

Gerilski ratovi

Gerila je oružana sila pobunjeničke organizacije. Gerilski se ratovi vode na području koje je okupirano ili protiv vlasti koja nije po volji naroda, odnosno one vlasti koja vlada represijom i diktaturom. Cilj gerilskog ratovanja jest rušenje vlasti nanošenjem ljudskih i materijalnih gubitaka te stvaranje takvog okruženja koje će potaknuti narod na revoluciju i neposlušnost.

Primjer dugotrajnosti gerilskog ratovanja jest Malajska kriza koja je trajala 12 godina. Do stvaranja kineske gerile dovela je japanska okupacija otoka Malaja, a gerilu su pobijedile Britanske snage 1960. Gerilske snage su brojale oko 13 000 vojnika koje su djelovale iz džungle otoka.

Malajska kriza je tipičan primjer kako se gerilski rat može odužiti. U tom sukobu možemo pronaći prve oblike protupobunjeničkih djelovanja (COIN). Poznata je uzrečica "srca i duše" (Harts and Minds) koja se primjenjuje u ovakvim sukobima. Britanska vojska je 1951. započela s projektom Harts and Minds nastojeći zadobiti narod na svoju stranu dijeleći

toga povlačimo paralelu protugerilskog i protupobunjeničkog rata. Protugerilske aktivnosti su kratkotrajne, reaktivne, taktičke i vojne. Primjer protugerilskog rata je C-IED, odnosno borba protiv eksplozivnih naprava, posebice u dijelu gdje je borba usmjerena na postavljače IED-a. Protupobunjeničke su aktivnosti usmjerene na duže razdoblje sa svrhom uklanjanja temeljnih uzroka pobune 1. ranjivo-osjetljivo stanovništvo, 2. sposobno vodstvo pobunjenika i 3. neefikasna vlast, proaktivne su, taktičke, vojne i političke.

U masovnoj strategiji možemo prepoznati tri faze razvoja pobunjeništa (prema KoV SAD): I. faza - latentno ili početno pobunjeništvo, II. faza - gerilski rat i III. faza - manevarski rat.

Bitno je prepoznati tri osnovna sudiоника u ovim oblicima konflikta. To su

Protupobunjeničke operacije su različite aktivnosti koje se kontinuirano provode do postizanja željenih rezultata, odnosno poražavanja pobunjenika. Protupobunjeničke snage - COIN

nastoje osigurati slobodu kretanja u području interesa. Oni žele zavladati srcem i umom naroda te ga oslobođiti od stalnih prijetnji napada pobunjenika

narod, pobunjenici i protupobunjeničke snage.

Okruženje

Za razliku od konvencionalnih sukoba gdje je cilj ovladati određenim prostorom, za uspjeh u sukobu niskog intenziteta nužno je pridobiti narod na svoju stranu. Pobunjenici i protupobunjeničke snage se bore za naklonost naroda. Prednost pobunjenika jest što se oni najčešće nalaze na svom terenu, dolaze iz naroda. Pobunjenici i protupobunjeničke snage žele iskoristiti tri temeljna uzroka za pridobivanje naroda. Kod sagledavanja uzroka za pobunu uvijek postoji četiri područja koja treba razmotriti, a to su politika, vojno/sigurnosno, socijalno (kanalizacija, voda, struja, obrazovanje, čistoća, zdravstvo, sigurnost) i ekonomija. Pobunjenici i protupobunjenici nastoje ova osjetljiva područja iskoristiti za svoje ciljeve.

Narod u COIN operacijama promatramo kao okruženje. Za uspjeh operacija nužno je razumjeti svoje okruženje. U protupobunjeničkim (COIN) operacijama zona operacija i zona interesa određena je terenom i ljudima. Ljudi, narod, imaju posebno značenje u COIN operacijama. Nadzor ljudi je čak i važniji od nadzora prostora. Za djelovanje u takvom okruženju vojnici moraju biti uvježbani djelovati

lijekove i pomoć. Osim toga provodio se i informacijski rat distribucijom velikog broja letaka kojima je narod bio ciljana skupina.

Protupobunjeničke nasuprotnut protugerilskih aktivnosti

Potrebitno je razlikovati pobunjenika od gerilca. Pobunjenici su mnogo veća skupina s određenim ciljevima koji se koriste gerilom kao svojom oružanom snagom. Postojanjem tri temeljna uzroka nastaje povod za pobunu i gerilski rat. Kada govorimo o srcima i dušama naroda, onda mislimo na kratkoročne i dugoročne ciljeve i potrebe. Srce nam govori o dugoročnim ciljevima, a mozak o trenutačnom zadovoljenju potreba. Iz

Često se mora svladavati iznimno zahtjevan i teškopronođan teren

kao detektori i skupljači informacija, znati što traže i kome proslijediti podatke.

Za uspješno razumijevanje okruženja protupobunjeničke snage moraju imati informacije o području, infrastrukturi, odgovornim osobama, organizacijama, narodu i važnim događajima. Na temelju tih podataka dobiva se slika okruženja s informacijama o odnosima među ljudima i gdje žive, važnim prirodnim i industrijskim resursima i infrastrukturom, osobama koje imaju važnu ulogu u dnevnim aktivnostima i donošenju odluka, organizacijama i grupama koje djeluju na tom području, načinima komunikacije među narodom i važnim događajima koji se događaju ili se trebaju dogoditi. Razumijevanjem ovih informacija i njihovim povezivanjem s tri temeljna uzroka za pobunjeništvo može se procijeniti područje od interesa sa stajališta COIN operacija. Za uspješnu prosudbu i razumijevanje okruženja važna je suradnja s lokalnim snagama sigurnosti. Lokalne snage sigurnosti kao i pobunjenici poznaju bolje okruženje od onih koji su došli na njihov teren.

Za uspješno vođenje sukoba niskog intenziteta važna je uloga stanovništva i njegova osjetljivost. Postoje tri osnovna uvjeta za uspješno vođenje sukoba niskog intenziteta. To su ranjivo-osjetljivo stanovništvo, sposobno vodstvo pobunjenika i neefikasna vlast. Ako postoje najmanje dva elementa, put k uspješnom pobunjeničkom ratu niskog intenziteta je otvoren.

Pobunjenici

U COIN operacijama pobunjenike promatramo radi otkrivanja njihove strategije, a što bi trebalo rezultirati odabirom efikasnih protupobunjeničkih aktivnosti. Razumijevanjem pobunjeničke strategije je značajno za shvaćanje njihova načina odlučivanja, budućih akcija, trenutačnih taktika, metoda, vođenja i zapovijedanja, novačenja, promidžbe, i kako se koriste lokalnim stanovništvom. Proučavanjem dinamike pobunjenika i povezivanje tih informacija s informacijama o okruženju dobi-

vamo ključne informacije o djelovanju pobunjenika za specifično područje. Aktivnosti i način djelovanja pobunjenika često se razlikuju od područja do područja, a što ovisi o narodu, terenu i njihovoj strategiji. Kao i kod procjene područja djelovanja, ovdje je važno uključiti lokalne snage sigurnosti.

Postoje dvije osnovne strategije pobunjenika, a one se dijele na osnovnu i naprednu strategiju. Osnovne strategije su: urbana (terorizam) i foco (vojno-fokusirana), a napredne strategije su: dugotrajni rat i subverzivna strategija. Važno je napomenuti da se pobunjenici ne koriste nužno jednom od tih strategija. Ovisno o trenutačnoj situaciji i okruženju oni prilagođavaju i svoju strategiju. Za uspješno određivanje strategije, ciljeva i taktike pobunjenika važno je znati osam obilježja dinamike pobunjeništva a to su: vodstvo, ideologija, ciljevi, okruženje, vanjska potpora, unutarnja potpora, faze, organizacijske i operativne obrasce.

Vodstvo se sastoji od osoba iz političkog krila, gerile i potpore. U vodstvu mogu sudjelovati i druge osobe koje mogu pridonijeti uspješnom radu i

Stvaranje dobrih odnosa s lokalnim stanovništvom bitna je sastavnica uspješne misije

Protupobunjeničke operacije 60-ih godina prošlog stoljeća

ostvarenju ciljeva pobunjenika. Gerilu čine borci koji djeluju u malim skupinama. Veličina ćelija ovisi o pobunjeničkoj strategiji i METTT-C (misija, neprijatelj, teren i vrijeme, trupe, raspoloživo vrijeme i civilni faktori).

Snage za potporu imaju zadaću pružiti logistiku, trening, obavještajne podatke i protuobavještajnu zaštitu, novacanje novih članova, promidžbu, prijevoz, zdravstvenu potporu, izradu oružja i opreme, osiguranje područja i rano uzbunjivanje. Aktivnosti pobunjeničkog podzemlja dolaze do izražaja u onim područjima gdje je otežan rad gerile. Rad podzemlja može se usporediti s radom specijalnih postrojbi regularnih vojnih snaga. Neke od aktivnosti

pobunjeničkog podzemlja jesu psihološki rat, sabotaže, diverzije, atentati, špijunaža, čuvanje sigurnih kuća, eliminiranje suparnika, kontrola naroda, falsificiranje dokumenata, novca i druge slične aktivnosti.

Pobunjenici imaju svoja vojna i politička krila, a često i određenu potporu u narodu. Nije nužno da imaju oba krila, a to uglavnom ovisi o strategiji pobunjenika. Napredne strategije imaju politička krila dok ih osnovne strategije nemaju.

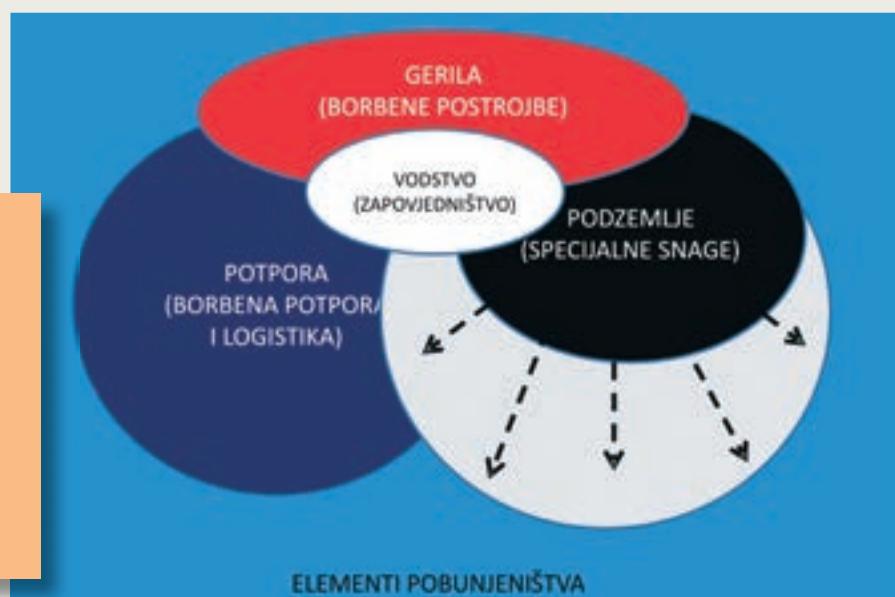
Za bolje shvaćanje pobunjeništva treba navesti sve elemente koji ga čine, a to su vodstvo, gerila, potpora i podzemlje. Ako to želimo usporediti s regularnim vojnim snagama, onda govorimo o zapovjedništvu, borbenim postrojbama, borbenoj potpori i logistici i specijalnim snagama.

Protupobunjeničke snage

COIN (protupobunjeničke) snage nastoje osigurati slobodu kretanja u području interesa. Oni žele zavladati srcem i umom naroda te ga oslobođiti od stalnih prijetnji napada pobunjenika. Da bi to uspjeli nužna je suradnja lokalnih snaga sigurnosti s koaličijskim snagama. Osim toga važno je da razumiju svoje okruženje i strategiju pobunjenika. COIN snage koriste se svim raspoloživim sredstvima da bi fizički i psihološki odvojili narod od pobunjenika te onemoćili potporu i slobodu kretanja pobunjenicima.

Za uspješne COIN operacije važno je razumijevanje tri temeljna uzroka pobunjeništva te njihovo uklanjanje. Uklanjanjem temeljnih uzroka ili njihovim reduciranjem oduzimamo pobunjenicima glavne argumente za pobunu i time COIN snage dobivaju potporu naroda. Osnovna ideja COIN operacija jest potpora lokalnim snagama sigurnosti, obukom, savjetovanjem, mentoriranjem i logističkom potporom ovisno o zahtijevanim situacijama. Postoji pet oblika COIN operacija: očisti - zadrži - izgradi operacije, udarne operacije, izdvojene operacije, granične operacije i gradske operacije. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Prva epizoda "Hrvatskih kraljeva", dugoočekivanog dokumentarno-igranog projekta Hrvatske radio-televizije, konačno će 14. listopada biti prikazana našoj javnosti. U sljedećih nekoliko tjedana, u Hrvatskom vojniku, usporedno s prikazivanjem serije na HRT-u, namjeravamo pratiti pet stoljeća od dolaska Hrvata

DOLAZAK HRVATA

...Petorica braće, Klukas, i Lobelos, i Kosentzes, i Muhlo, i Hrobatos, i dvije sestre, Tuga i Vuga došli su zajedno sa svojim narodom u Dalmaciju i našli Avare u posjedu te pokrajine. Pošto su neko vrijeme međusobno ratovali, pobijedili su Hrvati; neke su Avare poklali, a ostale prisilili da se pokore... I za kratko vrijeme kako su se tu naselili, počeli su pljeniti Romane, one koji su stanovali na poljima i u višim naseljima, poubijali ih i zauzeli njihove krajeve...

Konstantinovo "izvješće"

Ovako je, kaže nam bizantski car i kroničar Konstantin Porfirogenet, izgledao, u opjevanom "stoljeću sedmom", dolazak Hrvata na područja u kojima i danas žive. Ovaj bizantski car napisao je svoje "izvješće" gotovo tristo godina poslije istinskog dolaska Hrvata s istoka i njegovo je tumačenje postalo mitom, legendom, a mnogi bi rekli čak i izmišljotinom. Ipak, malo tko nije čuo priču o petorici braće i dvije sestre i u nedostatku drugačije ona je ostala najpoznatija

bajka o stvaranju nečega što će baš po jednom od te petorice braće i dobiti ime Hrvatska.

S vremenom su se ti barbarski Hrvati udomaćili, pokrstili i prihvatali norme društvenog života starosjedilaca. Isto tako počeli su organizirati vlast pa su se pojavili i prvi hrvatski kneževi i kraljevi. Neki od njih, poput kneza Branimira ili kraljeva Tomislava i Zvonimira, postali su uzor svim budućim naraštajima kao gorda imena iz slavne prošlosti, iz vremena dok je Hrvatska imala svoju državu. Drugi ipak nisu bili te sreće i tek povjesničar, stručnjak za hrvatski rani srednji vijek, može nešto suvisljije reći o Svetoslavu Suronji ili knezu Muncimiru za čije je vladavine Hrvatska bila snažna i organizirana država.

Tajnoviti srednji vijek

U školi nas uče kako je razdoblje srednjeg vijeka bilo mračno. Seobama naroda uništena je stoljećima razvijana antička kultura. Huni, Avari, Slaveni i ostala nomadska plemena nisu bili

pismeni, nisu imali svoje kroničare, niti su gradili utvrđene gradove. Ne postoji mnogo materijalnih dokaza tko su bili i kako su živjeli. Opisati njihovo vrijeme bio je velik problem svim piscima i povjesničarima. Pojavom filma u XX. stoljeću snimani su mnogi povijesni spektakli, ali tematiku srednjeg vijeka redovito su zaobilazili. Upravo zapanjujuće zvuči da nikada u povijesti hrvatske kinematografije (s iznimkom npr. "Seljačke bune" Vatroslava Mimice) nije snimljen uvjerljiv i detaljan filmski prikaz neke srednjovjekovne bitke. Takvi projekti oduvijek su smatrani tehnički zahtjevni i iznimno skupi pa se nitko u njih nije želio upuštati.

U koštarac sa svim tim izazovima odlučila se upustiti ekipa Hrvatske radio-televizije, predvođena scenaristom i redateljem Božidarom Domagojem Burićem, i stvoriti epski serial o hrvatskom ranom srednjem vijeku. Teško da se neki projekt u povijesti Hrvatske radio-televizije dulje iščekivao. Burić, kao i većina njegove ekipe, imao je otprije iskustva

s povijesnim serijalima jer je snimio "Tajnoviti srednji vijek" 2001. godine i "Lude rimske careve" 2005. godine.

Vjerne rekonstrukcije

Megaprojekt HTV-a "Hrvatski kraljevi" sastoji se od sedam 50-minutnih epizoda i prati hrvatsku povijest u vrijeme tzv. narodnih vladara. Uz najnoviju vrhunsku tehnologiju snimanja, u proizvodnji raskošnog serijala sudjelovalo je gotovo tisuću ljudi. U studijima HRT-a napravljene su rekonstrukcije interijera starohrvatskih dvorana u prirodnoj veličini, a u montaži je rabljena najmodernija računalna 3D tehnologija (umnožavanja vojski, izrade zgrada, brodova i sličnih objekata), izrađeno je nekoliko stotina povijesnih kostima, a rabljena je HD te HD high-speed tehnologija snimanja. Zahvaljujući računalu gledatelji će moći vidjeti veliku bizantsku vojsku kako stupa kroz Hrvatsku, sukobljene vojske Ljudevita Posavskog i kneza Borne, vojsku kralja Tomislava kako nanosi težak poraz Bugarima. Prvi su put napravljeni i glasoviti kneževski i kraljevski kameni natpsi u svojem izvornom, odavno izgubljenom, oblicju i prvi put u povijesti rekonstruirana hrvatska kraljevska kruna. Moći softveri omogućili su i rekonstrukciju izgleda starohrvatskih crkava,

te "porinuli" cijele flote: franacko-bizantsko-slavenska flota pod zidinama arapskog Barija te flote ratobornog hrvatskog kneza Domagoja i velikoga kralja Petra Krešimira IV.

Da se poveća filmičnost i rastereti suhoparnosti u "Hrvatskim kraljevima" se neće obrađivati samo politička i ratna povijest hrvatskih vladara nego se govori i o srednjovjekovnoj svakodnevici. Bit će riječi o jelu u srednjem vijeku, alkoholizmu, hodočašćima i putovanjima, dužničkom ropstvu, životu u gradovima te bolestima koje su uništavale srednjovjekovnog čovjeka, čiji je prosječan životni vijek bio oko 30 godina.

Po cijeloj Hrvatskoj

Snimanje je započelo u veljači 2009. u ličkom selu Prozoru. Zatim je nastavljeno na lokacijama oko Sinja, u Lici, na Velebitu, u Kninu, na otoku Pagu, Slavoniji, u okolini Zagreba, više-manje cijeloj Hrvatskoj. Napravljena je i rekonstrukcija dvaju starohrvatskih sela (pored Zagvozda i u Ziru u Lici), a jedno je i zapaljeno za potrebe priče o upadu Ljudevita Posavskog u Dalmatinsku Hrvatsku. Stručni savjetnici serije bili su dr. Neven Budak, predstojnik Katedre za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest na Filozofском fakultetu u Zagrebu, te dr. Miljenko Jurković,

predstojnik Katedre za umjetnost antike, kasne antike i ranog srednjeg vijeka Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Uz brojne ostale hrvatske stručnjake kao stručni sugovornici u seriji sudjelovali su ugledni svjetski povjesničari i arheolozi, predvođeni vjerojatno najvećim stručnjakom za srednji vijek ikad Jacquesom Le Goffom. U seriji gostuju profesori s Cambridgea, Oxforda, Sorbonne, sveučilišta u Pragu, Varšavi, Beču...

Nakon završetka prikazivanja serijala, bit će emitirana i posebna epizoda o stvaranju serijala, kao i dva dokumentarca nastala kao dodatni proizvod ovačko velike produkcije: "Srednjovjekovna sedmorka" i "Arhiv u kamenu" koji će se također emitirati nakon završetka prikazivanja "Hrvatskih kraljeva".

U sljedećih nekoliko tjedana u Hrvatskom vojniku, usporedno s prikazivanjem "Hrvatskih kraljeva" na HRT-u, namjeravamo pratiti pet stoljeća od dolaska Hrvata do propasti dinastije Trpimirovića i ulaska u državnu zajednicu s Ugarskom pod dinastijom Arpadovića. Uspoređivat ćemo povijesne činjenice s prilagodbama "Hrvatskih kraljeva" za mali ekran i svaki tjedan otkriti i naučiti ponešto o najranijoj povijesti Hrvata. ■

Prizor iz serije "Hrvatski kraljevi" koji prikazuje krunidbu Stjepana II. Uz najnoviju vrhunsku tehnologiju snimanja, u proizvodnji raskošnog serijala sudjelovalo je gotovo tisuću ljudi

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Proglašenje ratnog stanja u "RSK" i neposredne pripreme za evakuaciju

Dan pošto je "Republički štab civilne zaštite RSK" zapovijedio pripreme za evakuaciju stanovništva, 30. srpnja 1995. "Vrhovni savet odbrane RSK" proglašio je ratno stanje.

***

Iz odluke Vrhovnog saveta odbrane "Republike Srpske Krajine" o proglašenju ratnog stanja (HR-HMDCDR, 2. kut. 4207)

PROGLAŠENO RATNO STANJE U CIJELOJ RSK

Knin, 30. jula – Vrhovni savjet odbrane RSK je na svojoj sjednici održanoj u petak navečer donio odluku da se, s obzirom na novonastalu situaciju nakon okupacije Grahova i mogućnosti hrvatske agresije na RSK, a na osnovu člana 102. Ustava proglaši ratno stanje na čitavoj teritoriji RSK.

[...]

Vlada je saslušala i prihvatile informaciju ministra odbrane Milana Šuputa o mjerama preduzetim na planu odbrane granica, kao i aktivnostima vezanim za Civilnu zaštitu.

Predsjednik RSK Milan Martić, koji je juče zajedno sa komandantom SVK general-potpukovnikom Milom Mrkšićem boravio na području granatiranog sela Strmica, dvadesetak kilometara sjeverno od Knina prema Grahovu, izjavio je Radio televiziji RSK, da su krajiske linije odbrane na ovom dijelu stabilizovane.

"Ne vjerujemo da se Hrvatska može odlučiti za jedan tako sulud potez kao što bi bio napad na Knin", rekao je on, dodajući da ipak ni ta mogućnost nije isključena.

Po njegovim riječima predsjednik Srbije Slobodan Milošević, sa kojim je juče bio

u telefonskom kontaktu, dao je uvjerenja da Srbija više ne može biti ravnodušna.

Govoreći o savezu sa Republikom Srpskom, predsjednik Martić je rekao da će RSK i RS nastupiti udruženo, i da su i predsjednici država i vojne komande u stalnom kontaktu.

"Imamo snage da povratimo ono što je hrvatska vojska osvojila", naglasio je Martić, poručujući gradjanima da budu disciplinovani i poštuju uputstva koja daju nadležni organi.

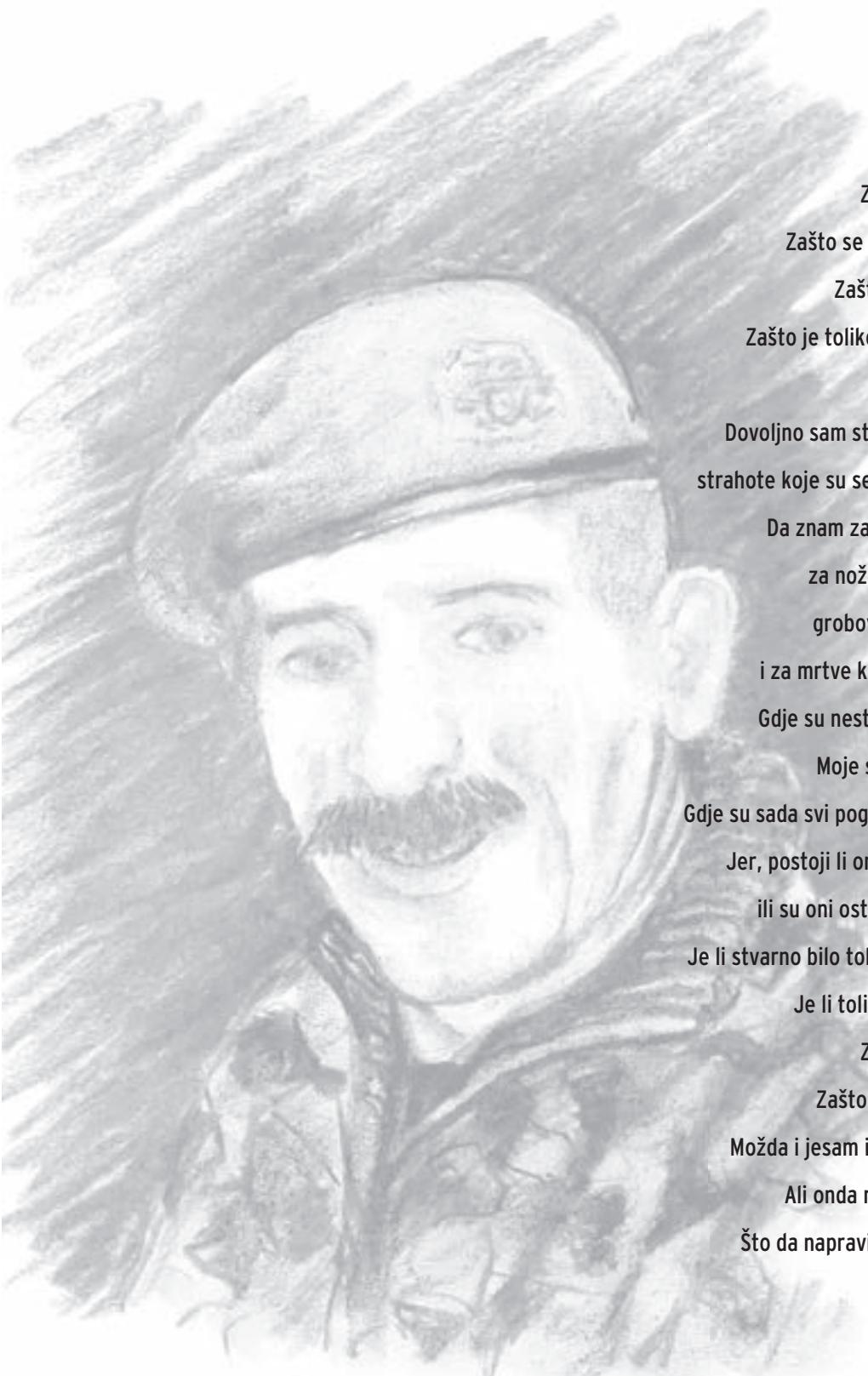
Odmah nakon proglašenja ratnoga stanja, 31. srpnja 1995., MUP "RSK-a" zapovijedio je "sekretarijatima unutrašnjih poslova" da "zbog neizvjesne političke situacije, a poučeni iskustvom zapadne Slavonije" pripreme brzu evakuaciju pismohrane. Istoga dana, Sektor za vojna i civilna pitanja Ministarstva obrane "RSK" poslao je izvješće o provođenju mobilizacije i ratne popune, u kojem se spominje i pojava "spontane evakuacije stanovništva nakon glasine da su hrvatske snage probile crte obrane VSK na području Strmice".

Dva dana poslije, 2. kolovoza 1995., Republički štab civilne zaštite "RSK-a" zaražio je od regionalnih štabova civilne zaštite izvješće o provođenju plana civilne zaštite te evakuacije i zbrinjavanja, a potom im je, istoga dana, zapovijedio da odmah zapovijede provođenje planova za evakuaciju.

Sljedećeg dana, 3. kolovoza 1995., GŠ SVK je od "Uprave bezbednosti Generalštaba Vojske Jugoslavije (!)" zaražio da zrakoplovstvo SVK-a bombardira Split zbog napada na Drvar. U dnevnom izvješću "Odjeljenja bezbednosti GŠ SVK"

navodi se mišljenje "javnog mnijenja da SVK nije u stanju obraniti se te da je bolje da se narod preseli nego ostane u okruženju i izgine". Također, navodi se da je "prema pouzdanim podacima tokom dana predsjednik Vlade RSK Milan Babić preneo ministrima da se spakuju i budu spremni za predislokaciju u D. Lapac, te da je pitao sekretara Vlade Nikolu Štrbca da li je siguran da bi Kninjani branili Knin u slučaju napada? Na odgovor Štrbca, da on (Babić) treba njemu dati odgovor obzirom na vrijeme provedeno u njemu Babić nije više na tu temu diskutovao." Sljedećega dana započela je operacija Oluja, a u popodnevnim satima vodstvo "RSK-a" donijelo je odluku o evakuaciji.

S obzirom na to da su srpske snage u sjevernoj Dalmaciji nakon gubitka Grahova i Glamoča dovedene u vrlo tešku situaciju, odluke o neposrednim priprema u "RSK" za evakuaciju i proglašenje ratnog stanja nekoliko dana prije početka Oluje, te ovdje navedene odluke i zapovijedi koje su potom uslijedile, razumljive su. Navedeni dokumenti upućuju na zaključak da je "Vrhovni savet odbrane RSK" u popodnevnim satima prvog dana Oluje samo proveo u djelo ono za što je stanovništvo bilo pripremano i uvježbano u slučaju procjene da "Srpska vojska Krajine" neće moći zadržati crte obrane. Sve to dodatno potvrđuje činjenicu da "glavni i izravan uzrok" odlaska srpskih civila iz "RSK-a" u Oluji nisu prekomerni ili neselektivni topnički napadi hrvatskih snaga, niti strah izazvan djelovanjem hrvatskog topništva, nego zapovijed vodstva "RSK-a" o evakuaciji! Posebice kada je poznato da se ona morala provesti te da je Srbima koji nisu htjeli ići u kolonu prijetila smrt od svojih sunarodnjaka. ■

Zašto, tata?

Zašto se ljudi svađaju, tuku?

Zašto postoji rat?

Zašto je toliko nevine krvi proliveno?

Zašto?

Dovoljno sam stara da pokušam razumjeti
strahote koje su se događale prije mog rođenja.

Da znam za metke koji su ubijali,
za noževe koji su ranili,
grobove koji su kopani
i za mrtve koji su u njih polijegani.

Gdje su nestale moje tetke i ujaci?

Moje strine i stričevi?

Gdje su sada svi poginuli heroji Domovinskog rata?

Jer, postoji li ono mjesto koje zovemo raj
ili su oni ostali samo u sjećanjima?

Je li stvarno bilo toliko mrtvih koliko knjige kažu?

Je li toliko strašan taj rat?

Zašto, tata?

Zašto se ljudi ubijaju?

Možda i jesam ipak premlada da saznam.

Ali onda mi samo jedno reci.

Što da napravim da rata više ne bude?

Marija FELDI

BIBLIOTEKA

Susana Fortes
Quattrocento
 Frakturna, Zaprešić, 2010.

Roman koji u sebi krije napetost i neizvjesnost do samoga kraja, prepun zanimljivosti i detalja donosi dvije paralelne radnje povezane u zajedničkoj priči.

Firenca, XV. stoljeće.

Jedna politička i vjerska urota mogla je promijeniti povijest talijanske renesanse. Dana 26. travnja 1478. na glavnom oltaru katedrale u Firenci okupilo se lokalno pleme predvođeno čelnim čovjekom Republike Lorenzom Medicijem, zvanim Veličanstveni. Na vrhuncu mise urotnici su izvukli bodeže koje su krili pod plaštevinama i okomili se na meceninu obitelj. Samo ako ubiju Lorenza Veličanstvenoga, moći će ovladati gospodarstvom čitavoga kršćanskog svijeta. Tko je bio u Firenci toga tragicnog jutra? Koliko je ljudi znalo što će se dogoditi? Tko je izdao posljednju zapovijed? Firenca, XXI. stoljeće.

Jedna studentica priprema doktorsku disertaciju o slikaru mračne prošlosti i preko tajanstvene slike otkriva tko je bio pravi začetnik urote.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Glazbeni dokumentarci u kinima

• mjesta: Multiplex Zagreb i Cineplex Osijek i Split

The Rolling Stones: Some Girls, Live in Texas 1978. koncert uživo (105 min)

The Rolling Stones: Some Girls, Live in Texas je snimljen u Fortu Worthu u Texasu 1978. Film je obrađen i produciran u visokoj razlučivosti s kristalnim 5.1 zvukom. Originalno, materijal je snimljen 16-mm kamerom, no cijelokupna snimka je ponovo obrađena, a zvuk nanovo remiksiran i remasteriran iz originalnog zapisa. Ovo su The Rolling Stonesi s vrhunca njihove karijere.

Pearl Jam Twenty – dokumentarni (120 min)

Dokumentarac omogućuje publici i fanovima intimni uvid u ulomke putovanja koje obuhvaća više od 1200 sati rijetkih i nikada prije viđenih snimaka s više od 24 sata intervjua s bendom kao i snimke s njihovih koncerata. S više od 60 milijuna prodanih albuma u svijetu i dalje nastavljaju stvarati izvrsnu glazbu. Nakon dva desetljeća, Pearl Jam ostaje jedan od najvećih bendova na svijetu.

White Stripes Under Great White Northern Lights – dokumentarni (92 min)

The White Stripes kreću na ambicioznu turneu – nastupaju u svakoj pokrajini na teritoriju Kanade, od lokalnih kuglana, gradskih autobusa pa sve do kazališta. Film nudi uvid u vrlo privatan i kompleksan svijet The White Stripesa.

U sklopu novih trendova privlačenja publike u kino odličnu su akciju pokrenuli u našem Movieplexu i Cineplexima. U savršenom ozvučenju pogledati dokumentarac ili koncert omiljenog rock sastava doživljaj je za koji ne trebate biti filmofil. Bio sam na mnogo koncerata u životu i nikada nisam čuo takvo savršenstvo zvuka. Zanimljivo je da je i posjet ovakvim projekcijama odličan. Na primjer, dokumentarac o Pearl Jamu je zbog golemog zanimanja puštan u reprizi u svim gradovima. Ali nije to sve, osim rock i pop-koncerata na rasporedu su i brojni baleti i opere u izravnim prijenosima iz Metropolitena u New Yorku, ili Boljšoj teatra u Moskvi. Snimano s 10 kamera, prijenos uživo u vrhunskoj HD rezoluciji s kristalnim zvukom izravno u vašem gradu. Znam da zvuči nestvarno, ali vjerujte da ovakvi slikovni i naročito zvučni nastupi rezultiraju boljim doživljajem nego kad pred vama sviraju uživo.

Leon RIZMAUL

VREMEPOV

17. listopada 1797. Propast Venecije

Grad na lagunama ili "Kraljica mora", kako su nazivali Veneciju, izrasla je na močvarnim sprudovima u vrijeme seoba naroda. Razvojem trgovine grad je ojačao i oslobođio se vrhovne bizantske vlasti te razvio u sredozemnu velesilu, zagospodariši tako i hrvatskim krajevima na istočnoj obali Jadrana. Stara struktura nije se mogla održati kada je Napoleon počeo pobijediti vojske starih europskih monarhija. Francuska moć pokazala se kobnom za udružene snage Austrije i Pijemonta u Italiji. Mučnjivitim udarima Napoleon je zauzeo Milano i pregazio Lombardiju, ušao u Bergamo, Trento i Veronu i 1797. prisilio Austriju na kompromisni mir. Postignut je sporazum o podjeli mletačkih teritorijalnih posjeda, što je značilo kraj nekad moćne Mletačke Republike. Posljednji mletački dužd Lodovico Manin zajedno s Velikim vijećem podnio je ostavku i snuždeno promatrao mimohod 4000 francuskih vojnika na Trgu svetog Marka. Sudbina Mletačke Republike definitivno je odlučena 17. listopada 1797. mirovnim ugovorom u Campoformiju. Austrija se tada morala odreći Belgije i Lombardije te prihvatići odvajanje lijeve obale Rajne, a dobila je Istru, Dalmaciju, grad Veneciju, kao i ukupno venetsko područje do rijeke Po i Adige. Iako je Venecija stoljećima vladala velikim dijelovima hrvatske obale, ironija sudbine htjela je da su posljednji koji su se željeli boriti za spas Republike upravo bili dalmatinski vojnici i mornari. Pred simboličan ukrcaj na lađe koje su ih trebale odvesti u domovinu, hrvatski su vojnici na mletačkoj rivi izvikivali "Viva San Marco!". U bojazni od mogućeg krvoproljeća, ustrašena i rezignirana mletačka vlada odbila je njihovu želju za borbom i odlučila prepustiti grad Napoleonovoj armadi. U spomen na hrabre Hrvate u sudbonosnim danim grada na lagunama, Bratovština Svetog Jurja i Tripuna podignula je na Rivi degli Schiavoni spomen-ploču, u povodu 200. obljetnice pada Mletačke Republike.

15. listopada 1995. - završena akcija Hrvatske vojske

Južni potez

15. listopada 1999. - preneseni posmrtni ostaci Brune Bušića u domovinu

17. listopada 1991. - prognači Hrvati iz Ilaka

19. listopada 2003. - umro Alija Izetbegović, bosansko-hercegovački predsjednik

Leon RIZMAUL

Hrvoje Strukić

Medalja Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro"

Dana 16. listopada 1991. (54. dan obrane Vukovara) već od 3 sata ujutro, svi položaji branitelja od Mitnice i Sajmišta preko Luča i Budžaka sve do Trpinjske ceste i Doma tehnike u Borovu Naselju zasipani su tonama eksploziva i čelika, tuklo se sa svih strana i svime od minobacača, tenkova, topova, višecijevnih raketnih bacača i zrakoplova. Taj dan bio je pakao.

Opći napad na grad počeo je u 9 sati, a tada je i neprijateljsko pješaštvo krenulo iz smjera silosa Đergaj Vinogradskom ulicom prema Borovu Naselju. Branitelji pokušavaju zaustaviti napad, ali je tada iz šume Đergaj izašao jedan tenk i zasuo ih paljbom. Uslijedio je i neprijateljski minobacački napad kao i napad tenkova koji prelaze pontonski most na Vuki. Branitelji vode bitku s neprijateljskim pješaštvom

Snimio D. VLAHOVIĆ

i traže pomoć da bi zaustavili neprijateljske tenkove. Opći neprijateljski napad bio je usmjeren na Vinogradsku i Jadransku ulicu. Zapovjednik obrane Borova Naselja Blago Zadro raspoređio je lovce na tenkove i krenuo na bojište. S nekoliko branitelja stigao je do pruge koja je dijelila Kupsku i Vinogradsku. Kada je krenuo pretrčati prugu, pokosio ga je neprijateljski rafal. Uz Blagu Zadru tu je poginuo i Zvonko Mlinarić Špenac koji je pao tek nekoliko metara od njega.

Napad u Vinogradskoj ulici zaustavljen je oko 17 sati.

Pozlaćena medalja Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro", autora Bože Kokana, na jednoj strani sadrži u plitkom reljefu izveden lik Blage Zadre, a na drugoj znak HVU. Na kružnoj crno pocakljenoj podlozi, s obje strane medalje je natpis: ZAPOVJEDNO STOŽERNA ŠKOLA BLAGO ZADRO. Medalja je promjera 55 mm, zaštićena je prozirnim pleksiglasom dimenzija 85x100x36 mm i s pozlaćenim metalnim postoljem.

Zapovjedno-stožerna škola ustrojena je 23. prosinca 1992., a od 16. listopada 1995. nosi ime branitelja i jednog od zapovjednika obrane Vukovara 1991. general-bojnika Blage Zadre. Medalja se dodjeljuje časnicima Oružanih snaga poslije uspješno završenog školovanja.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

hrcak.srce.hr

Evo stranice koju ćemo nazvati ni više ni manje nego dragocjenom. **Hrčak** je središnji portal koji na jednom mjestu okuplja **hrvatske znanstvene i stručne časopise** koji nude otvoreni pristup svojim radovima ili minimalno bibliografskim podacima i sažecima svojih radova. Projekt podupire Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, a realiziralo ga je SRCE (Sveučilišni računarni centar u Zagrebu). Upisivanje adrese hrcak.srce.hr neće vas dovesti pred blještave vizualne efekte, ali će vam otvoriti put k izvanrednoj arhivi 269 različitih časopisa, 5.075 brojeva te 66.093 priloga, s bibliografskim podacima i punim tekstrom. Zastupljena je većina znanstvenih područja koja vam mogu pasti napamet, a sigurno je da mnoga imaju dodirnih točaka s vojnim temama. Dakle, krenite u istraživanje. Vjerujte, nećete brzo završiti, unatoč dobro tražilici.

D. VLAHOVIĆ

